

บทที่ 4

การบริหารจัดการศึกษา ของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารและรูปแบบ/แนวทาง การบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารในสมัยที่ พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุภสธมฺโม) เป็นเจ้าอาวาส

การบริหารจัดการศึกษา ของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารในสมัยที่ พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุภสธมฺโม) เป็นเจ้าอาวาส

การจัดการศึกษาโดยวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารได้มีการพัฒนาการดำเนินงาน และเจริญรุ่งเรืองมาโดยตลอด ก็ด้วยวิธีการบริหารจัดการด้านการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุภสธมฺโม) อันเนื่องมาจาก ความเป็นนักบริหารจัดการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถใน ด้านการบริหารจัดการศึกษาเป็นอย่างดีท่านนับเป็นแบบอย่างที่ดีของพระสงฆ์ในการแสดง บทบาทของการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งในทางพระพุทธศาสนา และการบริหารจัดการ การศึกษาในทางโลกธรรมด้วยวิธีการดำเนินการตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา สมดังที่ ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี ได้กล่าวว่า ถ้าคนมีการศึกษาตามหลักไตรสิกขา ก็จะทำให้คน ทันสถานการณ์ คนจะเข้าใจอะไร ๆ ได้ดีขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างกันก็จะดีขึ้น¹ ดังจะเห็นได้จาก วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารที่จัดการศึกษาประเภทต่าง ๆ ให้ภิกษุสามเณร และบุคคลทั่วไป ดังต่อไปนี้

ศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดพระปฐมเจดีย์เปิดขึ้นเมื่อ วันที่ 24 เดือน กรกฎาคม พ.ศ.2536 โดยใช้อาคารโรงเรียนวัดพระปฐมเจดีย์ (มหินทรศึกษาการ) เป็นสถานที่เปิดทำ การสอน ช่วงเวลา 08.30 -11.30 น.ระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง เดือน พฤศจิกายน ของทุกปี หลักสูตรการสอน ธรรม ประวัติพระพุทธศาสนา ศาสนปฏิบัติ และเบญจศีลเบญจธรรม

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดพระปฐมเจดีย์ ได้เปิดสอนหลักสูตรธรรม ศึกษาแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา โดยมีพระเดชพระคุณฯ พระธรรมปริยัติเวที เจ้าคณะภาค 15 เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ เป็นผู้อำนวยการ พระมหาสุวิทย์ ปวิชชฌญฺญ ป.ธ.9 เป็นเลขานุการ โดย

---

¹ประเวศ วะสี, *ฝึกฝนคมความคิด*, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โกมลคีมทอง, 2545), 29.

ได้เปิดสอนที่โรงเรียนวัดพระปฐมเจดีย์ (มหินทรศึกษาการ) เป็นสถาบันแรก เมื่อปีพุทธศักราช 2540 ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดพระปฐมเจดีย์ (ศพอ.พจ.) ได้รับการจดทะเบียนอย่างเป็นทางการจากกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการเรียนการสอน เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา ส่งเสริมศีลธรรม จริยธรรมในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและให้มีการสอนธรรมศึกษาสนามหลวงเป็นประจำทุกปี และในปีเดียวกันนี้ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์วัดพระปฐมเจดีย์ฯ ได้สนองนโยบายสอนธรรมศึกษาตามโรงเรียน เพื่อต่อต้านยาเสพติด สร้างภูมิคุ้มกันชีวิตแก่เยาวชน ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้ส่งพระอาจารย์ไปสอนตามสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งมี สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม ให้ความสะดวก มีนักเรียน นิสิต นักศึกษา สอบได้เป็นจำนวนมาก ในปีพุทธศักราช 2543 ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดพระปฐมเจดีย์ฯ ได้รับคัดเลือกให้เป็น ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาดีเด่น สร้างความปิติให้เกิดแก่ผู้มีส่วนร่วมเป็นอย่างยิ่ง ในปีการศึกษา 2551 นี้ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดพระปฐมเจดีย์ฯ ได้เปิดการเรียนการสอน ธรรมศึกษาชั้น ตริ โท เอก ใน 18 สถาบันการศึกษา มี ปีการศึกษา 2552 ได้เปิดขยายการเรียนการสอนเปิดรับสมัครนักเรียนจากโรงเรียนต่าง ๆ เปิดสอนในภาคเช้า สอนธรรมศึกษา (ป.5 ขึ้นไป) และความรู้คู่คุณธรรม ป.1 ถึง ป.4 ในภาคบ่ายเปิดสอนวิชาเรียนเสริมพิเศษ วิชาเลือกเสรี 6 วิชา คือ ศิลปะการแสดงนาฏศิลป์ดนตรีและร้องเพลง สวดมนต์หมู่ ทำนองสรภัญญะ ภาษาอังกฤษ ศิลปะการประดิษฐ์ ศิลปะการถ่ายภาพเบื้องต้น และศิลปะการวาดภาพ

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดพระปฐมเจดีย์ เปิดการเรียนการสอนหลักสูตร ธรรมศึกษาและวิชาความรู้คู่คุณธรรม โดยเป็นการเน้นที่เยาวชนและประชาชนที่สนใจให้เรียนฟรี ตลอดหลักสูตร นักเรียนที่สมัครเข้าร่วมโครงการเป็นนักเรียนจากโรงเรียนวัดพระปฐมเจดีย์ และโรงเรียนอื่น ๆ ในเขตเทศบาลจังหวัดนครปฐม โดยกำหนดวันและเวลาเรียนทุกวันอาทิตย์ แบ่งเป็น 2 ช่วงเวลา ดังนี้ ภาคเช้า กิจกรรมห้องประชุมมีสวดมนต์ทำสมาธิ นันทนาการ ตั้งแต่เวลา 07.30 น.- 11.00 น. ชั้น ป. 1-3 เรียนความรู้คู่คุณธรรม ชั้น ป.4 ขึ้นไปเรียนธรรมศึกษาศรี โท เอก ภาคบ่าย เวลา 12.30 น. – 15.00 น. กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสามัญ แบ่งเป็นแต่ละชมรมในแต่ละปี การศึกษาจะเปิดทำการเรียนการสอน

วิสัยทัศน์

1. เป็นศูนย์การเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาสำหรับเด็กและเยาวชนประจำจังหวัดนครปฐม
2. อบรม ปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นภายในจิตใจของเด็กและเยาวชน
3. สร้างเสริมความรู้รักสามัคคี ความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
4. สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างวัด-บ้าน-โรงเรียน

5. สนับสนุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมของวัดและพระพุทธศาสนา

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดพระปฐมเจดีย์ฯ ได้กำหนดนโยบายไว้ดังนี้

1. ด้านอาคารสถานที่ วัสดุและอุปกรณ์ ใช้อาคาร โรงเรียนวัดพระปฐมเจดีย์ (อาคารแก้ว – กุณโศภณ) เป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนและ/หรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อเปลี่ยนแปลงบรรยากาศ เช่น ชุ่มตะเคียนทอง ศาลาการเปรียญ หอสมุดวัดฯ และที่อื่น ๆ ตามความเหมาะสม จัดหาวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้อื่นๆ ที่เป็นและทันสมัยให้เพียงพอแก่การเรียนการสอน

2. ด้านบุคลากร คัดเลือกบุคลากรเพิ่มเติม ซึ่งเป็นพระภิกษุ-สามเณร เปรียญธรรม ภายในและนอกวัด อบรมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอส่งเสริมสวัสดิการเพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากร

3. ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสม และทันสมัยอยู่เสมอ จัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีทั้งความรู้ คู่คุณธรรม จริยธรรมอันดีงาม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

4. ด้านการบริหารและการจัดการ ปรับปรุงระบบการบริหารงานของศูนย์ฯ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พัฒนาระบบสารสนเทศ และการประชาสัมพันธ์ภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน²

ปัจจุบันได้เปิดขยายการเรียนการสอนเปิดรับสมัครนักเรียนจากโรงเรียนต่าง ๆ และสอนธรรมศึกษา (ป.5 ขึ้นไป) และความรู้คู่คุณธรรม ป.1 ถึง ป.4 ในภาคบ่ายเปิดสอนวิชาเรียนเสริมพิเศษ วิชาเลือกเสรี 6 วิชา คือ ศิลปะการแสดงนาฏศิลป์ดนตรีและร้องเพลง สวดมนต์หมู่ทำนองสรภัญญะ ภาษาอังกฤษ ศิลปะการประดิษฐ์ ศิลปะการถ่ายภาพเบื้องต้น และศิลปะการวาดภาพ เป็นต้น³

การดำเนินงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ในรูปลักษณะใหม่ ซึ่งจะมีการบริหารจัดการในเชิงรุก โดยมีการปรับบทบาทใหม่แตกต่างจากศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในอดีต เพื่อให้เหมาะสมกับสังคมสมัยใหม่ กล่าวคือ จะมีบทบาทอันหลากหลาย กว้างขวางสามารถรองรับกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มของสังคม กล่าวคือ นอกจากจะพัฒนาเด็กและเยาวชนแล้ว ยังมีบทบาทที่จะพัฒนากลุ่มข้าราชการและกลุ่มประชาชนทั่วไป

²งานประชาสัมพันธ์ สพป. นครปฐมเขต 1, มุทิตาจิต “อายุวัฒนมงคล” เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ ราชวรมหาวิหาร, เข้าถึงเมื่อ 18 กันยายน 2556, เข้าถึงได้จาก <http://prfa1.wordpress.com/>

³วัดพระปฐมเจดีย์, ประวัติศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดพระปฐมเจดีย์, เข้าถึงเมื่อ 18 กันยายน 2556, เข้าถึงได้จาก <http://watphrapathomchedi.com>

เพื่อสร้างระบบภูมิคุ้มกันที่ดี ให้กับประชาชน ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในวิชาการต่างๆ แบบไม่มีวันหยุด ทั้งวันเสาร์ วันอาทิตย์ วันพระ และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาแนวทางการดำเนินงานจึงจำเป็นต้องดำเนินการไปตามขั้นตอนนับตั้งแต่เริ่มจัดตั้งไปจนถึงขั้นตอนของการดำเนินงานให้ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง เพื่อสร้างคุณประโยชน์ให้กับคนในชุมชนและศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์นี้จะเป็นศูนย์รวมกิจกรรมในมิติศาสนาและวัฒนธรรมที่จัดตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาเด็กเยาวชนและประชาชนในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ในกรอบของศีลธรรมอันดีงามผู้ที่จัดตั้งและดำเนินการจะต้องเป็นบุคคลที่เสียสละเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนส่วนรวม ในระเบียบใหม่ของกรมการศาสนาได้เปิดกว้างให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดตั้งและบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการจำเป็นต้องยึดตามระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พ.ศ.2550 ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ 1) สถานที่จัดตั้งศูนย์เช่น วัด มูลนิธิ สมาคม สถานศึกษา หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานภาคเอกชน เป็นต้น 2) การบริหารจัดการศูนย์โดยมีคณะกรรมการบริหารศูนย์ 3) การขอจัดตั้งศูนย์ในกรุงเทพมหานครยื่นขอจดทะเบียนต่อกรมการศาสนา โดยความเห็นชอบของเจ้าคณะแขวง เจ้าคณะเขตและเจ้าคณะจังหวัด ในส่วนภูมิภาคยื่นขอจดทะเบียนต่อผู้ว่าราชการจังหวัด โดยความเห็นชอบของเจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ นายอำเภอ และเจ้าคณะจังหวัด โดยให้วัฒนธรรมจังหวัดเป็นนายทะเบียนและเมื่อจดทะเบียนแล้วให้รายงานไปยังกรมการศาสนา⁴

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในรูปลักษณะใหม่ จะเป็นพลังสำคัญที่จะพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับคนในชุมชนแบบครบวงจร ภายใต้การสนับสนุนของประชาชนในชุมชนเองอย่างเข้มแข็ง เพื่อพัฒนาคุณภาพทุกช่วงวัยของชีวิตของประชาชนให้เป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุขยิ่งขึ้น

โรงเรียนสหศึกษาบาลี องค์พระปฐมเจดีย์

โรงเรียนสหศึกษาบาลี องค์พระปฐมเจดีย์ ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2494 โดยการริเริ่มและดำเนินการในเบื้องต้นของท่าน พระครูปลัดธรรมจริยวัตร อดีตเลขาธิการเจ้าคณะตรวจการภาค 7 ปัจจุบัน เป็นพระราชาคณะที่ พระธรรมราชานุวัตร (กมล โกวิท ป.ธ.6) เจ้าคณะภาค 3 พร้อมด้วยคณะสงฆ์ระดับเจ้าอาวาสขึ้นไปในเขตอำเภอเมืองนครปฐม ประชุมปรึกษาหารือกันเรียบร้อยแล้ว นำเสนอพระเดชพระคุณ พระธรรมปิฎก (โชติ ธรรมปโรปโรโชติโก) เจ้าอาวาสวัด

⁴วัดพระปฐมเจดีย์, ประวัติศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดพระปฐมเจดีย์, เข้าถึงเมื่อ 18 กันยายน 2556, เข้าถึงได้จาก <http://watphrapathomchedi.com>

พระปฐมเจดีย์ ราชวรมหาวิหาร โดยตั้งชื่อว่า "โรงเรียนสหศึกษาบาลี องค์พระปฐมเจดีย์" ซึ่งพระเดชพระคุณฯ ได้เห็นชอบและอนุมัติทันที พร้อมกับรับเป็นผู้อำนวยการในฐานะที่เป็นเจ้าสำนักเรียน ต่อมาได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นรองสมเด็จพระราชาคณะที่ "พระธรรมวโรดม" ในเบื้องต้น ได้กราบอาราธนาพระเดชพระคุณฯ ท่านเจ้าประคุณ สมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปุณฺณสิริมหาเถระ) ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่ พระธรรมดิลก เจ้าคณะตรวจการภาค 7 วัดพระเชตุพนฯ กรุงเทพมหานคร มาเป็นประธานเปิดโรงเรียน ในการต่อมา พระเดชพระคุณฯ พระธรรมสิริชัย (จิต ชิตวิบูล) อดีตเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ ราชวรมหาวิหาร และอดีตเจ้าคณะภาค 14 ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่ พระสมุทรคุณากร เจ้าคณะจังหวัดนครปฐม ได้รับเป็นผู้อำนวยการ จนกระทั่งมรณภาพเมื่อปี พ.ศ. 2527 ต่อมา พระเดชพระคุณฯ พระราชสิริชัยมุนี (โชติ ฐิตโชติ) อดีตเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ ราชวรมหาวิหาร ได้รับเป็นผู้อำนวยการ จนกระทั่งมรณภาพเมื่อปี พ.ศ. 2535

ปัจจุบัน โรงเรียนสหศึกษาบาลี องค์พระปฐมเจดีย์ มีคณะผู้บริหารโรงเรียนสหศึกษาบาลี ดังต่อไปนี้ พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค 14 วัดไร่ขิง เป็นอาจารย์ใหญ่ พระธรรมเสนานี เจ้าคณะจังหวัดนครปฐม วัดวังตะกั่ว เป็นอาจารย์ใหญ่ พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุภสมฺมโม) เจ้าคณะภาค 15 เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ ราชวรมหาวิหาร เป็นเลขานุการพระมหาสุวิทย์ ปวิชชฌญ เลขานุการเจ้าคณะภาค 15 เป็นผู้ช่วยเลขานุการ เจ้าอาวาส ทุกวัดในเขตจังหวัดนครปฐม เป็นกรรมการบริหาร⁵

งานอุปถัมภ์ศาสนศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร

วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารดำเนินการจัดการศึกษาประเภทต่าง ๆ หลากรูปแบบ เช่น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครปฐม มีสถานศึกษาที่ให้บริการจัดการศึกษาในระบบอย่างทั่วถึงทุกระดับ มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 7 แห่ง ได้แก่ วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ฯลฯ จัดการศึกษาในระบบที่โรงเรียนวัดพระปฐมเจดีย์ (สอนระดับชั้นอนุบาล – มัธยมศึกษาปีที่ 3)⁶

⁵พระมหาสมพงษ์ สมจิตโต (แช่ถิม), “สภาพปัญหาการบริหารโรงเรียนสหศึกษาบาลี องค์พระปฐมเจดีย์จังหวัดนครปฐม” (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการคณะสงฆ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2554), 212-213.

⁶อาทร ตีร่น, ข้อมูลทั่วไป กศน. อำเภอเมืองนครปฐม, เข้าถึงเมื่อ 11 ตุลาคม 2556, เข้าถึงได้จาก http://muangchedi.blogspot.com/p/blog-page_3157.html

วัดพระปฐมเจดีย์ ให้ความสำคัญกับสนับสนุนการเรียน การสอนและกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนในจังหวัดนครปฐม และจังหวัดใกล้เคียง เป็นไปด้วยดี จัดส่งจดุปัจจัย พร้อมด้วยสิ่งของไทยธรรมต่างๆ เข้าไปดูแล ช่วยเหลือให้การสนับสนุนในกิจกรรมทุกอย่างด้านการศึกษา ดังนี้

จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์นักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม-บาลี

มอบรางวัลให้กับนักเรียน นักศึกษา แผนกธรรม และแผนกบาลีที่สอบได้

จัดตั้งสำนักงานฝ่ายวิชาการขึ้นในวัดเพื่อสนับสนุนการศึกษาของพระภิกษุสามเณรทุกระดับชั้น จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน มอบให้นักเรียนและครูเพื่อสะดวกในการเรียนการสอนให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามโอกาส มอบเงินอุดหนุนในการอบรม / บริจาคให้สถานศึกษา ตั้งทุนสงเคราะห์นักเรียนสนับสนุนการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดนครปฐม เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเหล่ากาชาด (สวัสดิ์-สุเทพ) ศูนย์พัฒนาเด็กม่วงดารศ ศูนย์พัฒนาเด็กสระแก้ว ศูนย์พัฒนาเด็กเทศบาลนครปฐม ศูนย์พัฒนาเด็กวัดห้วยจรเข้ม้ เป็นต้น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ในสถานศึกษาต่าง ๆ โรงเรียนอนุบาลสุธีธร โรงเรียนอนุบาลสริมปัญญา โรงเรียนอนุบาลนครปฐม โรงเรียนเทศบาล 1 (วัดพระงาม). โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดเสนาหา) โรงเรียนเทศบาล 3 (สระกะเทียม) โรงเรียนเทศบาล 4 (เขาวนปรีชาอุทิศ) โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดพระปฐมเจดีย์) เป็นต้น⁷

..... ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดพระปฐมเจดีย์

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดพระปฐมเจดีย์ ตั้งอยู่ที่ถนน ขวาพระ ตำบล พระปฐมเจดีย์อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัด นครปฐม รหัสไปรษณีย์ 73000 โทรศัพท์ 034-254453 โทรสาร สถานะภาพ ศูนย์ กรรมการศาสนา อาคารเรียน 1 หลัง 2 ชั้น 4 ห้องเรียน คอมพิวเตอร์สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5 เครื่องพระสุธรรมเมธี หัวหน้าศูนย์ชื่อ นางจุฬารัตน์ ศรีสุวรรณานันท์ วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร กำหนดแนวทางหลักการดำเนินการไว้ดังนี้ 1) การเป็นโรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อการกุศล ไม่เก็บค่าธรรมเนียมนิยม 2) สอนเด็กก่อนเกณฑ์ทั้งชายและหญิง อายุตั้งแต่ 3-5 ปี 3) ครูสอน คือ พระภิกษุ สามเณร ฆราวาส ครูช่วยสอนและครูพี่เลี้ยง

การจัดตั้งศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ในวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร เพื่อ เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและสังคมโดยรวมในการจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด มีหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งดังต่อไปนี้ 1) มีคณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด 2) เจ้าอาวาสเป็นผู้เสนอรายงานขออนุญาตจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด 3) ครูผู้สอนทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์

⁷ พระครู, เกี่ยวกับวัด, เข้าถึงเมื่อ 11 ตุลาคม 2556, เข้าถึงได้จาก <http://wathuaykp.com/index.php/>

4) มีครูพี่เลี้ยง อายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์และวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 5) วัดจะต้องพร้อมในด้านบุคลากร อาคาร สถานที่ และงบประมาณในการบริหารศูนย์ 6) เจ้าอาวาส จะต้องเป็นประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์ 7) มีอาคารสถานที่เหมาะสมปลอดภัย และเพียงพอ กับจำนวนเด็ก 8) มีเด็กที่พร้อมจะเข้ามารับการดูแลอบรม จำนวนไม่น้อยกว่า 20 คน 9) เป็นวัดที่ ถูกต้องตามกฎหมาย 10) บริเวณที่จัดตั้ง ไม่มีหน่วยงานอื่นดำเนินการจัดตั้งศูนย์ในลักษณะเดียวกัน และไม่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น ผู้บริหารศูนย์ ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดที่ดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อน เกณฑ์ในวัด ซึ่งเป็นสถานที่ตั้งศูนย์ การดำเนินการเกี่ยวกับศูนย์ อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดอาศัย แนวทางจากกฎหมายตราสามศก ฉบับที่ 4 และฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2506) ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของ พระสังฆาธิการหรือพระภิกษุดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ ไว้ข้อหนึ่งว่า 'ควบคุมและส่งเสริม การศึกษา ความเรียบร้อยดีงาม การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ให้ดำเนินการไปด้วยดี'⁸

การจัดการศึกษาให้แก่เด็กและประชาชนให้มีความรู้ขั้นอ่านออกเขียนได้ ให้ทั่วถึงแบบ โรงเรียน ซึ่งวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารจัดสอนเด็กก่อนเกณฑ์นี้เพื่อเป็นการศึกษาสงเคราะห์ เด็ก และการสาธารณสงเคราะห์ประการหนึ่ง ซึ่งกรมศาสนาถือว่า การจัดการศึกษาประเภทใด หรือระดับใดก็ตาม ถ้าสามารถจัดโดยวัดหรือพระสงฆ์ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการแล้วนับเป็น การทำให้เด็กหรือประชาชนได้ใกล้ชิดหรือเข้าวัดมากขึ้น มีการจัดการศึกษาให้แก่เด็กและ ประชาชนให้มีความรู้ขั้นอ่านออกเขียนได้ ให้ทั่วถึงแบบ โรงเรียนวัดที่ดำเนินการจัดการเรียนการ สอนเด็กก่อนเกณฑ์นี้จัดได้ว่า เป็นการศึกษาสงเคราะห์เด็ก และการสาธารณสงเคราะห์ประการ หนึ่ง และการจัดการศึกษาประเภทใดหรือระดับใดก็ตาม ถ้าสามารถจัดโดยวัดหรือพระสงฆ์ได้มี ส่วนร่วมในการดำเนินการแล้วนับเป็นการทำให้เด็ก หรือประชาชนได้ใกล้ชิดหรือเข้าวัดมากขึ้น มีศีลธรรม และเป็นคนโดยสมบูรณ์ มากกว่าเด็กหรือประชาชนที่ไม่มีโอกาส ดังกล่าว⁹ ดังที่ พระศรีวิสุทธิวงษ์ (สุวิทย์) กล่าวว่า

“การจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารนั้น ในสมัยของพระธรรม ปริยัติเวที นับว่าเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน มากขึ้น คือ ท่านเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการ จัดการศึกษาของวัด ไม่ว่าจะเป็นครูอาจารย์ พระนักเรียน แม้กระทั่งผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก เช่น

⁸โครงการความร่วมมือทางวิชาการ, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดพระปฐมเจดีย์, เข้าถึงเมื่อ 11 ตุลาคม 2556, เข้าถึงได้จาก <http://www.dusitcenter.org/schools/>

⁹กรมการศาสนา, คู่มือการบริหารและการจัดการวัดฉบับย่อ (กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา, 2542), 36.

อาจารย์จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เป็นต้น เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ ตั้งแต่ร่วมกันวางแผน การติดตาม และการประเมินผลการจัดการศึกษาของวัด และได้กำหนดเป็นนโยบายด้านการศึกษา ใ่ว่างชัดเจน. นอกจากนี้ พระธรรมปริยัติเวทียังได้เป็นผู้ริเริ่มดำเนินการด้านการศึกษา จัดเพิ่มเติมขึ้น จากที่เคยจัดอยู่เดิม คือ เป็นผู้ก่อตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นผู้ดำเนินการอบรมบาลี ก่อนสอบบาลีสนามหลวง แก่นักเรียนบาลี ชั้นประโยค 1-2 ถึง ประโยค ป.ธ. 7 ณ วัดพระปฐมเจดีย์ ซึ่งเป็นโครงการของโรงเรียนสหบาลีศึกษา สำนักเรียนคณะจังหวัดนครปฐม มีพระภิกษุสามเณร เข้ารับการอบรมเป็นจำนวนมาก เป็นผู้ก่อตั้งศูนย์พัฒนาเด็ก ก่อนเกณฑ์ และเป็นประธานศูนย์อบรมเด็ก ก่อนเกณฑ์ในวัดพระปฐมเจดีย์ โดยอยู่ในความอุปถัมภ์ของวัดพระปฐมเจดีย์ และยังคงดำเนินการอยู่ ถึงปัจจุบันนี้ ด้านหน้าที่ผู้บริหารการศึกษาโรงเรียนสหศึกษาบาลี องค์พระปฐมเจดีย์ เป็นสำนัก เรียนส่วนกลางแผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดนครปฐม นับตั้งแต่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง เป็นเลขานุการโรงเรียนสหศึกษาบาลีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 พระธรรมปริยัติเวทีได้พัฒนาโรงเรียน ให้เจริญรุ่งเรืองโดยลำดับมา จะเห็นได้ว่าพระธรรมปริยัติเวที เป็นแบบอย่างของการศาสนศึกษาได้ เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะท่านเป็นผู้มีความสมบูรณ์ด้วยความรู้ คู่คุณธรรม ทั้งทางด้านคันถธุระ วิปัสสนาธุระ และหลักไตรสิกขา คือ สีล สมาธิ ปัญญา ในการพัฒนาตนและช่วยเหลือสังคม ส่วนรวมให้เกิดสันติสุข”¹⁰

และในเรื่องนี้พระศรีวิสุทธิวงศ์ (สุวิทย์) กล่าวเพิ่มเติมว่า

“พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ สุสุธรรมโม) ท่านดำเนินการจัดการศึกษาในวัด พระปฐมเจดีย์ได้สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ที่เรียกว่า "การศาสนศึกษา" โดย ท่านเจ้าคุณฯมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ 3 ระดับ คือ ระดับ ที่ 1 จัด เพื่อตัวบุคคล ระดับที่ 2 จัดเพื่อพระศาสนา และ ระดับที่ 3 จัดเพื่อสังคม ซึ่งในการจัดการศึกษา เพื่อ ตัวบุคคล นั้นคือภิกษุสามเณรทุกรูปที่บวชในวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารจะต้องศึกษาหลัก เบื้องต้นคือพระวินัย ซึ่งเป็นการศึกษาเรื่องศีลของภิกษุสามเณร ระเบียบปฏิบัติทางศาสนา รวมถึง ธรรมเนียมต่างๆ เป็นการศึกษาเพื่อรักษาตัวเอง เพื่อปฏิบัติได้ถูกต้อง ทำได้ถูกต้อง ตลอดถึงศึกษา เพื่อเอาตัวให้รอด หลุดพ้นจากความทุกข์ สำหรับการจัดการศึกษาเพื่อพระศาสนา นั้นท่านเจ้าคุณฯ จัดหลักสูตรให้เป็นประโยชน์ในเชิงธำรงรักษาเนื้อหาสาระหรือแก่นสารพระศาสนาเอาไว้ ได้แก่ การเรียนนักธรรมและบาลี และการจัดการศึกษาเพื่อสังคม ท่านเจ้าคุณฯ จัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือ สังคม โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา คือ เรียนวิชาทางโลกควบคู่กันไปกับเรียนทางธรรม สามารถใช้ความรู้ไปประกอบอาชีพเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไปได้ สำหรับการจัดการศึกษา

¹⁰ สัมภาษณ์ พระศรีวิสุทธิวงศ์ (สุวิทย์), เลขานุการเจ้าคณะภาค 15, 7 เมษายน 2557.

สงเคราะห์ในวัดพระปฐมเจดีย์นั้น ท่านเจ้าคุณฯจัดให้แก่เยาวชน เป็นการดึงเยาวชนเข้ามาเรียนในวัด โดยเปิดวัดให้เป็นโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ การทำแบบนี้ นับเป็นการนำเด็กเข้าวัดและนำให้ห่างยาเสพติดที่ห่างกันอยู่ได้ด้วย”¹¹

เช่นเดียวกับ พระเทพมหาเจติยาจารย์ ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ ในสมัยของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุภสัทธมฺโม) ดังนี้

“ท่านเจ้าคุณฯ เป็นพระเถระที่บริหารงานแบบมีวิสัยทัศน์ มีการทำงานที่เป็นระบบ ทั้ง ๆ ที่มีการกิจที่รับผิดชอบมากมายในด้านการจัดการศึกษา ทั้งด้าน การศาสนศึกษา ได้แก่ การจัดการศึกษา ด้านพระปริยัติธรรมแผนกธรรม การจัดการศึกษาด้านพระปริยัติธรรมแผนกบาลีการจัดการศึกษา ด้านพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ การจัดการศึกษาด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านการศึกษาสงเคราะห์ ได้แก่ การมอบทุนการศึกษา การจัดสร้างอาคารสถานที่ การมอบอุปกรณ์การศึกษา และการให้ศึกษาประเภทอื่น ๆ ท่านเจ้าคุณฯ จะทำงานโดยมีการวางระเบียบประชุมปรึกษาหารือกับผู้ร่วมงานเสมอ โดยให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และที่สำคัญใช้คนได้ถูกกับงาน จึงทำให้มีทีมงานที่เข้มแข็ง สามารถพัฒนาการจัดการศึกษาของวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะ ท่านเจ้าคุณฯ จะสั่งงานเป็นระบบหมด ประชุมมอบหน้าที่แก่พระเถระ คณงานของวัดทุกคน พอสั่งแล้วก็จะไม่ไปยุ่งอีก ให้ความไว้วางใจ ถือว่าเป็นผู้แทนเจ้าอาวาสไปเลย ท่านจึงไปไหนมาไหนได้อย่างหมดห่วง ไม่ต้องกังวลกลัวว่างานจะไม่เรียบร้อย”¹²

พระธรรมเสนานี กล่าวถึง การบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ของ พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุภสัทธมฺโม) ว่า

“พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุภสัทธมฺโม) เป็นพระเถระผู้ใหญ่ที่ทรงไว้ซึ่งคุณธรรมอันประเสริฐ มีจริยวัตรตรงดงาม มีผลงานซึ่งเกิดจากความมุ่งมั่นบำเพ็ญกรณียกิจ เป็นมหาคุณานุประโยชน์แก่ พระบวรพุทธศาสนา สังคม และประเทศชาติอย่างหาที่สุดมิได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทางด้านการพัฒนาการจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารนั้นอาจกล่าวได้ว่า พระคุณ ท่านเป็น พระนักบริหารจัดการศึกษาที่มีผลงานดีเด่น มีลักษณะการทำงานที่มุ่งให้ผู้เกี่ยวข้อง มีส่วนในงานทุกประเภท ทำให้การบริหารจัดการศึกษาของวัด เกิดการพัฒนา เพราะท่านเจ้าคุณฯ ได้รับการธุดะพระพุทธศาสนา เป็นครูสอนพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรมและแผนกบาลี เป็นนักปราชญ์แห่งวงวิชาการ ดำรงตำแหน่งเจ้าสำนักเรียนวัดพระปฐมเจดีย์ จัดการเรียนการสอน

¹¹ สัมภาษณ์พระศรีวิสุทธิวงษ์ (สุวิทย์), เลขานุการเจ้าคณะภาค 15, 7 เมษายน 2557.

¹² สัมภาษณ์พระเทพมหาเจติยาจารย์ (ชัยวัฒน์ ปญญาสิริ), เจ้าคณะจังหวัดนครปฐม 15, 7 เมษายน 2557.

พระปริยัติธรรมและแผนกบาลี โดยกำหนดให้วัดพระปฐมเจดีย์ เป็นศูนย์กลางการศึกษา จำนวนนักเรียนที่สอบบาลีสนามหลวงได้มีสถิติมากทุกปี”¹³

“ท่านเจ้าคุณฯ จัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือสังคมโดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา คือ เรียนวิชาทางโลกควบคู่กันไปกับเรียนทางธรรม สามารถใช้ความรู้ไปประกอบอาชีพเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไปได้ สำหรับการจัดการศึกษาสงเคราะห์ในวัดพระปฐมเจดีย์นั้น ท่านเจ้าคุณฯ จัดให้แก่เยาวชน เป็นการดึงเยาวชนเข้ามาเรียนในวัด โดยเปิดวัดให้เป็นโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ การทำแบบนี้ นับเป็นการนำเด็กเข้าวัดและนำไปให้ห่างยาเสพติดที่ห่วงกันอยู่ได้ด้วย”¹⁴

กล่าวโดยสรุป การบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร เป็นการจัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือสถาบันการศึกษา หรือบุคคลผู้กำลังศึกษาเล่าเรียน เพราะถือว่าการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาประชากรของประเทศให้เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพประสิทธิภาพในการรักษาความมั่นคงของชาติ และสร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติอย่างยิ่ง การมีนโยบายการพัฒนาวัดด้านการศึกษาอย่างแท้จริงของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุภสุตมโม) ดังนี้ คือ พระภิกษุสามเณรวัดพระปฐมเจดีย์ จะต้องศึกษาเล่าเรียนนักธรรมหรือบาลี ตามระเบียบที่กำหนด รับพระภิกษุสามเณรต่างวัด เข้าศึกษาเล่าเรียนนักธรรมหรือบาลี จัดเงินบำรุงการศึกษานักธรรมหรือบาลีให้เพียงพอแก่การจัดการศึกษา ให้รับพระภิกษุสามเณร ผู้ที่มีความประสงค์จะศึกษาพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรมและบาลี ซึ่งเป็นนโยบายหลักของวัด และจัดให้มีการเรียนการสอนนักธรรมชั้น “นวกภูมิ” ตลอดทั้งปี นอกจากนี้ด้านการส่งเสริมการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวที ได้จัดให้มีกิจกรรมด้านส่งเสริมการศึกษาอย่างกว้างขวาง ครอบคลุมแก่พระภิกษุสามเณร นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ และประชาชนทั่วไป โดยท่านได้เป็นผู้ริเริ่มดำเนินการ ด้านการศึกษา จัดเพิ่มเติมขึ้นจากที่เคยจัดอยู่เดิมคือ เป็นผู้ก่อตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นผู้ดำเนินการอบรมบาลีก่อนสอบบาลีสนามหลวงแก่นักเรียนบาลี ก่อตั้งศูนย์พัฒนาเด็ก ก่อนเกณฑ์ และเป็นประธานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ในวัดพระปฐมเจดีย์ โดยดำเนินการจัดการศึกษาในวัดพระปฐมเจดีย์ได้สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ที่เรียกว่า "การศาสนศึกษา" 3 ระดับ คือ ระดับที่ 1 จัดเพื่อตัวบุคคล ระดับที่ 2 จัดเพื่อพระศาสนา และ ระดับที่ 3 จัดเพื่อสังคม ซึ่งในการจัดการศึกษาเพื่อตัวบุคคล นั้นคือภิกษุสามเณรทุกรูปที่บวชในวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารจะต้องศึกษาหลักเบื้องต้นคือพระวินัย สำหรับการจัดการศึกษาเพื่อพระศาสนา นั้น จัดหลักสูตรให้เป็นประโยชน์ใน

¹³ สัมภาษณ์พระธรรมเสนานี, เจ้าอาวาสวัดวังตะกูน, 7 เมษายน 2557.

¹⁴ สัมภาษณ์พระศรีวิสุทธิวงษ์ (สุวิทย์), เลขานุการเจ้าคณะภาค 15, 7 เมษายน 2557.

เชิงธำรงรักษาเนื้อหาสาระหรือแก่นสารพระศาสนาเอาไว้ ได้แก่ การเรียนนิกกรรมและบาลี และการจัดการศึกษาเพื่อสังคม ดำเนินการให้โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา คือ เรียนวิชาทางโลกควบคู่กันไปกับเรียนทางธรรมสำหรับการจัดการศึกษาสงเคราะห์ในวัดพระปฐมเจดีย์นั้น จัดให้แก่เยาวชน เป็นการดึงเยาวชนเข้ามาเรียนในวัด โดยเปิดวัดให้เป็นโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และเป็นศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ มีความมุ่งมั่นในการที่จะพัฒนาการจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ให้เป็นแหล่งการศึกษาเล่าเรียนอย่างแท้จริง ทั้งด้าน การศาสนศึกษา ได้แก่ การจัดการศึกษาด้านพระปริยัติธรรมแผนกธรรม การจัดการศึกษาด้านพระปริยัติธรรมแผนกบาลีการจัดการศึกษาด้านพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ การจัดการศึกษาด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านการศึกษาสงเคราะห์ ได้แก่ การมอบทุนการศึกษา การจัดสร้างอาคารสถานที่ การมอบอุปกรณ์การศึกษา เป็นต้น

รูปแบบ/แนวทางการบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารในสมัยที่พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุธรรมโม) เป็นเจ้าอาวาส

งานด้านการจัดการศึกษาโดยสถาบันสงฆ์ ที่ทำให้พุทธศาสนาเจริญรุ่งเรือง พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุธรรมโม) เป็นพระเถระรูปหนึ่ง ที่มีบุคลิกภาพที่น่าเลื่อมใส มีมโนปณิธานอันแรงกล้า ได้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ได้ให้ดวงปัญญา ได้แสดงศักยภาพของความเป็นนักบริหารจัดการศึกษา จึงทำให้ท่านมีบทบาทสำคัญยิ่งในการบริหารจัดการศึกษา ผลงานในด้านการบริหารจัดการศึกษาของท่านนั้น มีปรากฏเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนในวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ท่านเป็นพระเถระชั้นผู้ใหญ่ ที่มีความรู้ความสามารถทั้งทางโลกและทางธรรม ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหารจัดการ การปกครอง การจัดการศึกษา และการสาธารณประโยชน์ เป็นยอด จึงเป็นที่ยอมรับของบรรดาพุทธศาสนิกชน สำหรับด้านการศึกษานั้นท่านมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการศึกษา ที่เหมาะสมกับยุคสมัยและสถานการณ์ปัจจุบัน พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุธรรมโม) ท่านเห็นความสำคัญกับการบริหารจัดการศึกษา เป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะการจัดการศึกษาในวัดเพื่อภิกษุ สามเณร และผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ซึ่งในการจัดการศึกษานั้นบางอย่างสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง แต่ในความเป็นจริงการจัดการศึกษาต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ต้องดำเนินการร่วมกันระหว่างผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนั้นในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาประเภทใดสังกัดใดก็ตาม ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่ง และเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหาร

การศึกษา¹⁵ ดังที่ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียน คือ บุคคลที่มีคุณลักษณะเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม คือ เป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้ประสานงานและให้บริการที่ดี และ เป็นผู้มีอิทธิพล เป็นที่ยอมรับเชื่อถือในหมู่ครูในการที่จะรักษาความสามัคคี กลมเกลียวของสมาชิกในโรงเรียนหรือในหมู่คณะ¹⁶ สุเมธ แสงนันทนวล กล่าวว่า ผู้บริหาร คือ บุคคลที่สามารถในการปกครองบังคับบัญชา หรือผู้ได้รับการยกย่องมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้า หรือผู้ตัดสินใจแทนกลุ่ม และเป็นผู้นำในการดำเนินการให้กลุ่มคนที่มาอยู่รวมกันทำงานให้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์¹⁷ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา ได้ให้ความหมายคำว่าผู้บริหารสถานศึกษา คือ บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งทั้งของรัฐและเอกชน¹⁸

จากแนวคิดและทัศนะของนักการศึกษาดังกล่าว สรุปว่า ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง บุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นผู้นำและบริหารจัดการภารกิจของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย โดยใช้ความรู้ความสามารถในการปกครองบังคับบัญชา สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ประสานงาน และตัดสินใจ ทั้งนี้เพื่อให้บังเกิดผลสำเร็จของงานอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติที่พระธรรมปริยติเมธี (สุเทพ ศุภสุธรรมโม) ใช้บริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารให้เป็นศูนย์กลางของการจัดการศึกษาสำหรับสงฆ์ และฆราวาส อย่างแท้จริง ท่านได้พัฒนาปรับปรุง การจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารให้มีประสิทธิภาพ โดยที่วัดซึ่งเป็นองค์กรทางศาสนา ที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาประเภทต่าง ๆ ทั้งทางโลกและทางธรรม ตลอดจนการดำเนินการด้านการศึกษา สงเคราะห์ ซึ่งเป็นไปตามบทบาทและหน้าที่ของสงฆ์ตลอดจนเป็นไปตามแนวคิดและทฤษฎีทางการบริหารอย่างกลมกลืน¹⁹

¹⁵บุรชัย ศิริมหาสาคร, **Knowledge Management to Excellence Organezation Vol 3**, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว จำกัด, 2550), 87.

¹⁶นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, **ก้าวเข้าสู่ผู้บริหารการศึกษา** (กรุงเทพฯ: บพิศการพิมพ์, 2540), 75

¹⁷สุเมธ แสงนันทนวล, **ทำอย่างไรจึงจะเป็นนักบริหารชั้นยอด**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: บั๊กแบงก์, 2540), 45.

¹⁸สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542** (กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว, 2543), 17.

¹⁹กรมการศาสนา, **หลักการบริหารจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์** (กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา, 2550), 86-87.

ในเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาของ วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารในสมัยที่พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ฝุสุสธรมุโม) เป็นเจ้าอาวาส และนำมาตั้งเคราะห์ข้อมูล ซึ่งข้อค้นพบที่ได้นี้ผู้วิจัยไม่ได้มีเจตนาที่จะชี้ว่าการบริหารจัดการศึกษา ในวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารในสมัยนี้ จะเป็นเช่นเดียวกับที่ผู้วิจัยค้นพบเท่านั้น แต่ผู้วิจัยมี เจตนาที่ต้องการให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในแนวทางในการบริหารจัดการศึกษา และปัจจัยหลัก ของความเป็นนักบริหารมืออาชีพ บนฐานของศักยภาพ ความพร้อมและความเป็นไปได้ของการจัด การศึกษาในวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ซึ่งได้มีการพัฒนามาเป็นลำดับจนถึงปัจจุบันการมา ดำรงตำแหน่งของพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ฝุสุสธรมุโม) เป็นเจ้าอาวาส นับว่าเป็นการก้าวสู่ยุคของ การพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารอย่างแท้จริง เพราะจากเดิม การบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร นอกจากจะขาดแคลนทรัพยากรใน การบริหารเกือบทุกด้าน นักเรียนก็ลดลงเรื่อย ๆ แต่เมื่อพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ฝุสุสธรมุโม) มาดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส สภาพดังกล่าวข้างต้นมีสภาพจากหน้ามือเป็นหลังมือ นั่นคือ กลายเป็น แนวทางการบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ที่ได้รับ ความศรัทธาและได้รับการสนับสนุน การจัดการศึกษาจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ดังที่ พระศรีวิสุทธิวงศ์ (สุวิทย์) กล่าวว่า

การจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร นั้น ในสมัยของพระธรรม ปริยัติเวที นับว่าเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน มากขึ้น คือ ท่านเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการศึกษาของวัด ไม่ว่าจะเป็นครูอาจารย์ พระนักเรียน แม้กระทั่งผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก เช่น อาจารย์จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เป็นต้น เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ ตั้งแต่ร่วมกันวางแผน การติดตาม และการประเมินผลการจัดการศึกษาของวัด และได้กำหนดเป็นนโยบายด้านการศึกษาไว้ อย่างชัดเจน นอกจากนี้ พระธรรมปริยัติเวทียังได้เป็นผู้ริเริ่มดำเนินการด้านการศึกษา จัดเพิ่มเติม ขึ้นจากที่เคยจัดอยู่เดิม คือ เป็นผู้ก่อตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นผู้ดำเนินการ อบรมบาลีก่อนสอบบาลีสนามหลวง แก่นักเรียนบาลี ชั้นประโยค 1-2 ถึง ประโยค ป.ธ. 7 ณ วัดพระปฐมเจดีย์ ซึ่งเป็นโครงการของโรงเรียนสหบาลีศึกษา สำนักเรียนคณะจังหวัดนครปฐม มี พระภิกษุสามเณรเข้ารับการอบรมเป็นจำนวนมาก เป็นผู้ก่อตั้งศูนย์พัฒนาเด็ก ก่อนเกณฑ์ และเป็น ประธานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดพระปฐมเจดีย์ โดยอยู่ในความอุปถัมภ์ของวัดพระปฐมเจดีย์ และยังคงดำเนินการอยู่ถึงปัจจุบันนี้ ด้านหน้าที่ผู้บริหารการศึกษาโรงเรียนสหศึกษาบาลี องค์พระปฐมเจดีย์ เป็นสำนักเรียนส่วนกลางแผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดนครปฐมนับตั้งแต่ได้รับการแต่งตั้งให้ ดำรงตำแหน่งเป็นเลขานุการ โรงเรียนสหศึกษาบาลี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 พระธรรมปริยัติเวทีได้ พัฒนาโรงเรียนให้เจริญรุ่งเรืองโดยลำดับมา จะเห็นได้ว่าพระธรรมปริยัติเวที เป็นแบบอย่างของ การศาสนศึกษาได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะท่านเป็นผู้มีความสมบูรณ์ด้วยความรู้ คู่คุณธรรม ทั้ง

ทางด้านคันถธุระ วิปัสสนาธุระ และหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ในการพัฒนาตนและช่วยเหลือสังคมส่วนรวมให้เกิดสันติสุข”²⁰

และในเรื่องนี้พระศรีวิสุทธิวงส์ (สุวิทย์) กล่าวเพิ่มเติมว่า

“พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุภสมฺมโม) ท่านดำเนินการจัดการการศึกษาในวัดพระปฐมเจดีย์ได้สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ที่เรียกว่า "การศาสนศึกษา" โดยท่านเจ้าคุณฯมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ฯ 3 ระดับ คือ ระดับที่ 1 จัดเพื่อตัวบุคคล ระดับที่ 2 จัดเพื่อพระศาสนา และ ระดับที่ 3 จัดเพื่อสังคม ซึ่งในการจัดการศึกษาเพื่อตัวบุคคล นั้นคือภิกษุสามเณรทุกรูปที่บวชในวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารจะต้องศึกษาหลักเบื้องต้นคือพระวินัย ซึ่งเป็นการศึกษาเรื่องศีลของภิกษุสามเณร ระเบียบปฏิบัติทางศาสนา รวมถึงธรรมเนียมต่างๆ เป็นการศึกษาเพื่อรักษาตัวเอง เพื่อปฏิบัติได้ถูกต้อง ทำได้ถูกต้อง ตลอดถึงศึกษาเพื่อเอาตัวให้รอด หลุดพ้นจากความทุกข์ สำหรับการจัดการศึกษาเพื่อพระศาสนา นั้นท่านเจ้าคุณฯ จัดหลักสูตรให้เป็นประโยชน์ในเชิงธำรงรักษาเนื้อหาระหรือแก่นสารพระศาสนาเข้าไว้ได้แก่ การเรียนนักธรรมและบาลี และการจัดการศึกษาเพื่อสังคม ท่านเจ้าคุณฯ จัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือสังคมโดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา คือ เรียนวิชาทางโลกควบคู่กันไปกับเรียนทางธรรม สามารถใช้ความรู้ไปประกอบอาชีพเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไปได้ สำหรับการจัดการศึกษาสงเคราะห์ในวัดพระปฐมเจดีย์นั้น ท่านเจ้าคุณฯจัดให้แก่เยาวชน เป็นการดึงเยาวชนเข้ามาเรียนในวัด โดยเปิดวัดให้เป็นโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ การทำแบบนี้เป็นการนำเด็กเข้าวัดและนำไปหว่านยาเสพติดที่หว่านกันอยู่ได้ด้วย”²¹

นอกจากนี้พระมหารีระ วีระปัญญา²² กล่าวเพิ่มเติมว่า

“เมื่อท่านเจ้าคุณดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสและในขณะเดียวกันท่านก็บริหารจัดการการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์อย่างเต็มรูปแบบไม่ว่าจะเป็นด้าน โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี – แผนกธรรม โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จัดตั้งศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ และการศึกษาสงเคราะห์ เป็นต้น”

เช่นเดียวกับ พระเทพมหาเจติยาจารย์ ได้กล่าวว่า

“ท่านเจ้าคุณฯ เป็นพระเถระที่บริหารงานแบบมีวิสัยทัศน์ มีการทำงานที่เป็นระบบ ทั้ง ๆ ที่มีภารกิจที่รับผิดชอบมากมายในด้านการจัดการศึกษา ทั้งด้าน การศาสนศึกษา ได้แก่

²⁰ สัมภาษณ์ พระศรีวิสุทธิวงส์ (สุวิทย์), เลขานุการเจ้าคณะภาค 15, 7 เมษายน 2557.

²¹ เรื่องเดียวกัน, 7 เมษายน 2557.

²² สัมภาษณ์ พระพระมหารีระ วีระปัญญา, วัดพระงาม, 18 เมษายน 2557.

การจัดการศึกษาด้านพระปริยัติธรรมแผนกธรรม การจัดการศึกษาด้านพระปริยัติธรรมแผนกบาลี การจัดการศึกษาด้านพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ การจัดการศึกษาด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้าน การศึกษาสงเคราะห์ ได้แก่ การมอบทุนการศึกษา การจัดสร้างอาคารสถานที่ การมอบอุปกรณ์ การศึกษา และการให้ศึกษาประเภทอื่น ๆ ท่านเจ้าคุณฯ จะทำงานโดยมีการวางระเบียบประชุม ปรึกษาหารือกับผู้ร่วมงานเสมอ โดยให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และที่สำคัญใช้ คนได้ถูกกับงาน จึงทำให้มีทีมงานที่เข้มแข็ง สามารถพัฒนาการจัดการศึกษาของวัดได้อย่างมี ประสิทธิภาพ เพราะ ท่านเจ้าคุณฯ จะสั่งงานเป็นระบบหมด ประชุมมอบหน้าที่แก่พระเถระ คณงาน ของวัดทุกคน พอสั่งแล้วก็จะไม่ไปยุ่งอีก ให้ความไว้วางใจ ถือว่าเป็นผู้แทนเจ้าอาวาสไปเลย ท่านจึง ไปไหนมาไหนได้อย่างหมดห่วง ไม่ต้องกังวลกลัวว่างานจะไม่เรียบร้อย”²³

ท่านองเดียวกับ พระธรรมเสนานี กล่าวถึงการบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ ราชวรมหาวิหารในสมัยของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุสธมฺโม) ว่า

“พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุสธมฺโม) เป็นพระเถระผู้ใหญ่ที่มีจริยวัตรงดงาม มี ผลงานซึ่งเกิดจากความมุ่งมั่นบำเพ็ญกรณียกิจเป็นมหาคุณานุประโยชน์แก่พระบวรพุทธศาสนา สังคม และประเทศชาติอย่างหาที่สุดมิได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการพัฒนาการจัดการศึกษา ของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารนั้น อาจกล่าวได้ว่า พระคุณท่านเป็นพระนักบริหารจัดการ การศึกษาที่มีผลงานดีเด่น มีลักษณะการทำงานที่มุ่งให้ผู้เกี่ยวข้อง มีส่วนในงานทุกประเภท ทำให้ การบริหารจัดการศึกษาของวัด เกิดการพัฒนา เพราะท่านเจ้าคุณฯ ได้ดำเนินการจัดการศึกษาประเภท ต่าง ๆ เช่น พระปริยัติธรรมแผนกธรรม พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการศึกษา สงเคราะห์ เพิ่มเติมจากการศึกษาแผนก พระปริยัติธรรมแผนกบาลี นอกจากนี้ท่านยัง รับภาระธุระ พระพุทธศาสนา เป็นครูสอนพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรมและแผนกบาลี โดยกำหนดให้วัด พระปฐมเจดีย์ เป็นศูนย์กลางการศึกษา”²⁴

“ท่านเจ้าคุณฯ จัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือสังคมโดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา คือ เรียนวิชาทางโลกควบคู่กันไปกับเรียนทางธรรม สำหรับการจัดการศึกษาสงเคราะห์ในวัด พระปฐมเจดีย์นั้น ท่านเจ้าคุณฯ จัดให้แก่เยาวชน เป็นการดึงเยาวชนเข้ามาเรียนในวัด โดยเปิดวัดให้

²³ สัมภาษณ์ พระเทพมหาเจติยาจารย์ (ชัยวัฒน์ ปัญญาสิริ), เจ้าคณะจังหวัดนครปฐม 15, 7 เมษายน 2557.

²⁴ สัมภาษณ์ พระธรรมเสนานี, เจ้าอาวาสวัดวังตะกู, 7 เมษายน 2557.

เป็นโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ การทำแบบนี้นับเป็นการนำเด็กเข้าวัดและนำไปให้ห่างยาเสพติดที่ห่างกันอยู่ได้ด้วย”²⁵

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้สัมภาษณ์บุคคลในชุมชนที่อยู่รอบ ๆ วัด และพ่อค้าแม่ค้าที่ขายของรอบ ๆ วัดพบว่า มีข้อมูลสำคัญ ๆ ในแง่มุมที่หลากหลาย ดังนี้

“ท่านเจ้าคุณเป็นพระที่เจ้าระเบียบ เข้มงวดมาก ท่านจะว่ากล่าวพ่อค้าแม่ค้าที่ไม่เป็นระเบียบ วางของเกะกะ แม้กระทั่งพระเณร ที่วางตนไม่เหมาะสม ท่านจะเดินตรวจดูบ่อย ๆ ถ้าท่านอยู่วัด แต่ฉันก็ชอบเพราะคุณแล้วเป็นระเบียบคืออย่าบอกชื่อฉันนะว่าฉันเป็นคนบอก”²⁶

“ดิฉันค้าขายที่ตรงนี้หลายปีแล้วเห็นว่าการเก็บค่าเช่าแผงเก็บเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ผู้มาเก็บเงินบอกว่าท่านนำเงินไปใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของพระ เณร ของลูกหลานทั้งที่อยู่ในวัดและรอบ ๆ วัด ฉันก็ไม่ได้ว่าอะไร แต่ก็เห็นว่า การจัดการศึกษาต่าง ๆ ในวัดก็เจริญขึ้นมาก มีพระเณรเพิ่มขึ้น เด็กเล็ก ๆ ก็มาเรียนมากขึ้น”²⁷

“ในแต่ละปีฉันไม่ยอมให้มีงานวัดมากวันเลย ฉันขายของไม่ได้เลยค่าที่ก็แพงมาก ท่านเจ้าคุณคงไม่รู้ ฉันไม่กล้าบอกท่านเสียกรรมกรวัดไม่ให้ฉันขายของที่นี้อีกแต่ฉันก็ทนเอาตาก็เสียขายรายได้ที่หดหายไปมากอยู่ วัดคงนำเงินไปจัดการด้านต่าง ๆ ของวัดนะฉันว่า เห็นได้จากวัดเจริญขึ้นคนมาเที่ยวมากขึ้น ฉันวานบอกคุณไปบอกเจ้าคุณด้วยนะอย่าเก็บค่าที่แพงมากนะแต่อย่าบอกว่าฉันบอกนะ”²⁸

“ฉันพูดได้จริง ๆ นะอย่าบอกว่าฉันพูดนะ พระเณรบางรูปก็ไม่ค่อยเรียบร้อยเท่าไร เด็ก ๆ ที่มาเรียนวันอาทิตย์เรียบร้อยกว่ามาก แต่ในแต่ละปีพระเณรสอบได้มากนะ ฉันชอบให้ถึงวันอาทิตย์ไว ๆ จะได้ขายของให้เด็กได้มาก ๆ เด็กมาเรียนเยอะ ฉันเห็นเจ้าคุณแจกของอุปการะการ เรียน เสื้อผ้า ทุนให้พระเณรเป็นประจำในวันสำคัญต่าง ๆ พอนะฉันจะขายของแล้ว”²⁹

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร เป็นการจัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือสถาบันการศึกษา หรือบุคคลผู้กำลังศึกษาเล่าเรียน เพราะถือว่าการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาประชากรของประเทศให้เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพประสิทธิภาพในการรักษาความมั่นคงของชาติ และสร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติอย่าง

²⁵ สัมภาษณ์ พระศรีวิสุทธิวงศ์ (สุวิทย์), เลขานุการเจ้าคณะภาค 15, 9 เมษายน 2557.

²⁶ สัมภาษณ์ ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม คนที่ 1, 9 เมษายน 2557.

²⁷ สัมภาษณ์ ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม คนที่ 2, 9 เมษายน 2557.

²⁸ สัมภาษณ์ ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม คนที่ 3, 19 กรกฎาคม 2557.

²⁹ สัมภาษณ์ ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม คนที่ 4, 19 กรกฎาคม 2557

ยิ่ง การมีนโยบายการพัฒนาวัดด้านการศึกษาอย่างแท้จริงของพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพสุสฺสฺมโม) ดังนี้ คือ พระภิกษุสามเณรวัดพระปฐมเจดีย์ จะต้องศึกษาเล่าเรียนนักธรรมหรือบาลี ตามระเบียบที่กำหนด รับพระภิกษุสามเณรต่างวัด เข้าศึกษาเล่าเรียนนักธรรมหรือบาลี จัดเงินบำรุงการศึกษา นักธรรมหรือบาลีให้เพียงพอแก่การจัดการศึกษา ให้รับพระภิกษุสามเณร ผู้ที่มีความประสงค์จะศึกษาพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรมและบาลี ซึ่งเป็นนโยบายหลักของวัด และจัดให้มีการเรียนการสอนนักธรรมชั้น “นวกภูมิ” ตลอดทั้งปี นอกจากนี้ด้านการส่งเสริมการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวที ได้จัดให้มีกิจกรรมด้านส่งเสริมการศึกษาอย่างกว้างขวาง ครอบคลุมแก่พระภิกษุสามเณร นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ และประชาชนทั่วไป โดยท่านได้เป็นผู้ริเริ่มดำเนินการด้านการศึกษา จัดเพิ่มเติมขึ้นจากที่เคยจัดอยู่เดิมคือ เป็นผู้ก่อตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นผู้ดำเนินการอบรมบาลีก่อนสอบบาลีสนามหลวงแก่นักเรียนบาลี ก่อตั้งศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ และเป็นประธานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ในวัดพระปฐมเจดีย์ โดยดำเนินการจัดการศึกษาในวัดพระปฐมเจดีย์ได้สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ที่เรียกว่า "การศาสนศึกษา" 3 ระดับ คือ ระดับที่ 1 จัดเพื่อตัวบุคคล ระดับที่ 2 จัดเพื่อพระศาสนา และ ระดับที่ 3 จัดเพื่อสังคม ซึ่งในการจัดการศึกษาเพื่อตัวบุคคล นั้นคือภิกษุสามเณรทุกรูปที่บวชในวัดพระปฐมเจดีย์ ราชวรมหาวิหารจะต้องศึกษาหลักเบื้องต้นคือพระวินัย สำหรับการจัดการศึกษาเพื่อพระศาสนา นั้นจัดหลักสูตรให้เป็นประโยชน์ในเชิงธำรงรักษาเนื้อหาสาระหรือแก่นสารพระศาสนาเข้าไว้ได้แก่ การเรียนนักธรรมและบาลี และการจัดการศึกษาเพื่อสังคม ดำเนินการให้โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา คือ เรียนวิชาทางโลกควบคู่กันไปกับเรียนทางธรรมสำหรับการจัดการศึกษาสงเคราะห์ในวัดพระปฐมเจดีย์นั้น จัดให้แก่เยาวชน เป็นการดึงเยาวชนเข้ามาเรียนในวัด โดยเปิดวัดให้เป็นโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และเป็นศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ มีความมุ่งมั่นในการที่จะพัฒนาการจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ให้เป็นแหล่งการศึกษาเล่าเรียนอย่างแท้จริง ทั้งด้าน การศาสนศึกษา ได้แก่ การจัดการศึกษาด้านพระปริยัติธรรมแผนกธรรม การจัดการศึกษาด้านพระปริยัติธรรมแผนกบาลีการจัดการศึกษาด้านพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ การจัดการศึกษาด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านการศึกษาสงเคราะห์ ได้แก่ การมอบทุนการศึกษา การจัดสร้างอาคารสถานที่ การมอบอุปกรณ์การศึกษา เป็นต้น

ซึ่งพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ สุสฺสฺมโม) กล่าวถึงเรื่องที่ท่านเริ่มดำเนินการบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ว่า

“ก้าวแรกที่อาตมาได้รับมอบหมายให้มาดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ และต้องรับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดพระปฐมเจดีย์ ในเวลาเดียวกันด้วยนั้น เห็นแล้วรู้หนักใจมาก เพราะสภาพต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษาประเภทต่าง ๆ ของวัดขาดแคลน

มาก แต่อาจมาคิดว่าไหน ๆ ก็ได้รับมอบหมาย และได้รับความไว้วางใจจากคณะสงฆ์แล้ว ก็จะทำอย่างสุดความสามารถ เพราะคุณแล้วถ้ามีการบริหารจัดการที่ดี มันไม่ยากลำบากเลย จึงเริ่มคิดหาวิธีที่จะพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารตั้งแต่วันนั้น โดยการศึกษาสภาพต่าง ๆ แล้วนำมาจัดทำเป็นข้อมูลในเบื้องต้นในการจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร”³⁰

พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ สุสุธรรมโม) ท่านได้มองเห็นประโยชน์ของการศึกษาหาความรู้ว่าเปรียบเสมือนขุมทรัพย์อันประเสริฐเป็นบ่อเกิดของความชำนาญ สานคุณค่าของชีวิตให้มีความเจริญรุ่งเรือง เมื่อได้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสจึงมีนโยบายการพัฒนาวัดด้านการศึกษา ดังนี้ คือ

“พระภิกษุสามเณรวัดพระปฐมเจดีย์ จะต้องศึกษาเล่าเรียนนักรธรรมหรือบาลี ตามระเบียบที่กำหนด รับพระภิกษุสามเณรต่างวัด เข้าศึกษาเล่าเรียนนักรธรรมหรือบาลี จัดเงินบำรุงการศึกษานักรธรรมหรือบาลี ให้เพียงพอแก่การจัดการศึกษา ให้รับพระภิกษุสามเณร ผู้ที่มีความประสงค์จะศึกษาพระปริยัติธรรม ทั้งแผนกธรรมและบาลี อันเป็นการส่งเสริมการศึกษา ซึ่งเป็นนโยบายหลักของวัด และจัดให้มีการเรียนการสอนนักรธรรมชั้น “นวกภูมิ” ตลอดทั้งปี เพื่อให้พระภิกษุสามเณรผู้บวชเพียงเจ็ดวันหรือสิบวัน ได้มีโอกาสศึกษาพระปริยัติธรรม”³¹

และในเรื่องการบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารนี้ พระศรีวิสุทธิวงษ์ (สุวิทย์) กล่าวว่า

“ด้านการบริหารจัดการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวที ที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน คือ ท่านเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของวัด ไม่ว่าจะเป็นครูอาจารย์ พระนักเรียน แม้กระทั่งผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก เช่น อาจารย์จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เป็นต้น เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ ตั้งแต่ร่วมกันวางแผน การติดตาม และการประเมินผลการจัดการศึกษาของวัด และได้กำหนดเป็นนโยบายด้านการศึกษาไว้อย่างชัดเจน”³²

และพระศรีวิสุทธิวงษ์ (สุวิทย์) กล่าวเพิ่มเติมว่า

“พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ สุสุธรรมโม) ท่านดำเนินการบริหารการจัดการศึกษาในวัดพระปฐมเจดีย์ได้สอดคล้องกับรูปแบบการบริหารของทางโลก เช่น ท่านจะมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการ

³⁰ สัมภาษณ์ พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ สุสุธรรมโม), เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารและเจ้าคณะภาค 15, 1 เมษายน 2557.

³¹ เรื่องเดียวกัน, 1 เมษายน 2557

³² สัมภาษณ์พระศรีวิสุทธิวงษ์ (สุวิทย์), เลขานุการเจ้าคณะภาค 15, 7 เมษายน 2557.

บริหารจัดการศึกษาเป็นหลัก ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง”³³

การบริหารจัดการศึกษาโดยพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุสธมฺโม) เริ่มต้นด้วยการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา ประชุมผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการศึกษาของวัด แล้วกำหนดแผนพัฒนาการจัดการศึกษาร่วมกัน ท่านจะออกเยี่ยมครูผู้สอน พระภิกษุสามเณรที่เล่าเรียนหนังสือ และผู้นำของชุมชนอยู่เสมอเมื่อมีเวลาเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และที่สำคัญก็คือท่านเป็นผู้มีจิตที่แน่วแน่อย่างแท้จริงในการที่จะพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของวัด โดยนิมนต์เจ้าอาวาสวัดต่าง ๆ ในจังหวัดนครปฐม มาเป็นองค์ที่ปรึกษาทั้งนี้เพื่ออาศัยบารมีของพระคุณเจ้าที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวของชุมชน และผู้เกี่ยวข้องของทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของวัด ร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาให้ทุกฝ่ายรับทราบสภาพปัญหาของการบริหารจัดการศึกษาของวัด และร่วมกันกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาที่อยู่บนพื้นฐานของบริบทของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ซึ่งพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุสธมฺโม) กล่าวตอนหนึ่งว่า

“อาตมาคงต้องเริ่มดำเนินการปรับปรุงการบริหารจัดการแนวใหม่ โดยต้องเริ่มจากการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง แล้วประชุมผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อต้องการหาแนวทางในการพัฒนา เป็นการให้ผู้เกี่ยวข้องรู้ว่าโรงเรียนประสบปัญหาอะไร และจะแก้ไขด้วยวิธีใดบ้าง บนฐานแนวคิดของผู้เกี่ยวข้องเอง”³⁴

สำหรับความสามารถในเรื่องการบริหารจัดการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุสธมฺโม) นั้น พระเทพมหาเจดियाจารย์ กล่าวว่า

“พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุสธมฺโม) ท่านได้ใช้หลักธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ คือ ขยัน ซื่อสัตย์ อุดหนุน เสียสละ และมีความมุ่งมั่นในการที่จะพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ให้เป็นแหล่งการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง ท่านจะทำบริเวณวัดให้สะอาด ร่มรื่น เป็นระเบียบ สวยงามและมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาของวัด”³⁵

³³ เรื่องเดียวกัน, 7 เมษายน 2557.

³⁴ สัมภาษณ์ พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุสธมฺโม), เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารและเจ้าคณะภาค 15, 1 เมษายน 2557.

³⁵ สัมภาษณ์ พระเทพมหาเจดियाจารย์, เจ้าคณะจังหวัดนครปฐม, 7 กรกฎาคม 2557.

การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์โดยพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุธรรมโม) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน อย่างแท้จริงนั้น ภายในระยะเวลาไม่กี่ปี ต่อมา ส่งผลให้การจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารเป็นที่รู้จักและยอมรับของ วงการสงฆ์ ชุมชน และสาธารณชน โดยทั่วไปทั้งนี้เพราะทุกฝ่ายทั้งในวัดและนอกวัด ได้ร่วมกัน วางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติงาน นับว่าเป็นการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมใน การทำงานของครูผู้สอนการศึกษาประเภทต่าง ๆ ในวัดให้ดีขึ้น ทุกคนมองเห็นเป้าหมายในการ จัดการเรียนการสอนร่วมกัน ใช้เป้าหมายเป็นจุดประสงค์แล้วเดิน ไปให้ถึงเป้าหมาย อันเป็น จุดเริ่มต้นของการปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ดังที่ พระเทพมหาเจติยาจารย์ เจ้าคณะจังหวัดนครปฐม กล่าวว่

“การที่วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารได้พัฒนาการจัดการศึกษาขึ้นอย่างเห็นได้ชัดนี้ เนื่องจากพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุธรรมโม) ท่านเป็นผู้นำ ให้ทุกฝ่ายทั้งในและนอกวัด ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ได้มีส่วนร่วมในการร่วมกัน วางแผนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา มอบหมายหน้าที่ และแบ่งงานกันอย่างชัดเจน มีการ พบปะแลกเปลี่ยนเรื่องต่าง ๆ ที่จะพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ท่านเจ้าคุณ ยังได้ส่งครูอาจารย์ที่เป็นผู้สอนเข้ารับการอบรมการจัดการเรียนการสอน และวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ที่สถาบันสงฆ์และสถาบันต่าง ๆ จัดขึ้น แล้วนำความรู้ที่ได้มา ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ จนประสบผลสำเร็จนั้นถือว่าเป็น ผลเกิดจากที่ทุกฝ่ายร่วมมือกันอย่างเต็มที่ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของวัด พระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารซึ่งมีพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุธรรมโม) เป็นผู้บริหารจัดการ สนับสนุนและส่งเสริมให้คำแนะนำปรึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาขึ้นตามเป้าหมายที่ได้ร่วมกันตั้งไว้”³⁶

ในทำนองเดียวกันนี้ พระศรีวิสุทธิวงศ์ (สุวิทย์) ได้กล่าวถึงความเป็นพระนักบริหารใน การจัดการศึกษาของปกครองพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุธรรมโม) ที่มีคุณภาพไว้ว่า

“ท่านเจ้าคุณฯ เป็นพระเถระที่บริหารงานแบบมีวิสัยทัศน์ มีการทำงานที่เป็นระบบ ทั้ง ๆ ที่มีการกิจที่รับผิดชอบมากมาย ท่านเจ้าคุณฯ จะทำงานโดยมีการวางระเบียบในการทำงาน มี การประชุมปรึกษาหารือกับผู้ร่วมงานเสมอ โดยให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และ ที่สำคัญใช้คนได้ถูกกับงาน จึงทำให้มีทีมงานที่เข้มแข็ง สามารถพัฒนาการจัดการศึกษาของวัดได้ อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะ ท่านเจ้าคุณฯ จะสั่งงานเป็นระบบหมด ประชุมมอบหน้าที่แก่พระเถร

³⁶ เรื่องเดียวกัน, 17 เมษายน 2557.

คนงานของวัดทุกคน พอส่งแล้วก็จะไม่ไปยุ่งอีก ให้ความไว้วางใจ ถือว่าเป็นผู้แทนเจ้าอาวาสไปเลย ท่านจึงไปไหนมาไหนได้อย่างหมดห่วง ไม่ต้องกังวลกลัวว่างานจะไม่เรียบร้อย”³⁷

ในประเด็นเดียวกันนี้พระครูสุธีเจติยานุกูล ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า

“พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ มุสสุธมฺโม) ได้เป็นแบบอย่างที่ดีของพระสงฆ์ในการแสดงบทบาทของการศาสนศึกษา และได้ดำเนินการบริหารจัดการศึกษา โดยท่านเจ้าคุณฯ ได้ใช้การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการให้ผู้เกี่ยวข้องได้ดำเนินการอย่างอิสระ และท่านเจ้าคุณฯ จะติดตามเป็นระยะ ๆ จึงทำให้การศาสนศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารพัฒนาขึ้นตามลำดับจนปัจจุบัน จำนวนนักเรียนที่สอบบาลีสนามหลวงได้มีสถิติมากทุกปี”³⁸

เช่นเดียวกับ นายวิโรจน์ อุ่นทรัพย์ กล่าวถึงการบริหารจัดการของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ในสมัยของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ มุสสุธมฺโม) ว่า

“การจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารเจริญและพัฒนายิ่งขึ้นอย่างพริบตาที่ว่าได้ ประการแรกคือพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ มุสสุธมฺโม) ทุ่มเทให้กับการพัฒนาการศึกษาอย่างแท้จริง คณะครูผู้สอนก็ดำเนินการตาม เพราะมีหัวใจที่ดีเมื่อการจัดการศึกษาของวัดดีแล้ว ชุมชนก็นิ่งอยู่ไม่ได้ ผมจึงชวนอุบาสก อุบาสิกา และองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อช่วยกันพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารอีกทางหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ มุสสุธมฺโม) ซึ่งดำรงตำแหน่งเจ้าคณะภาค 15 อีกตำแหน่งหนึ่งด้วย ท่านศรัทธาและเข้าใจในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง จึงทุ่มเทงบประมาณและเป็นหัวแรงอีกทางหนึ่งที่ดำเนินการอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย”³⁹

“พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ มุสสุธมฺโม) ท่านเป็นพระเถระผู้ใหญ่ที่ทรงไว้ซึ่งคุณธรรมอันประเสริฐ มีจริยวัตรงดงาม มีผลงานซึ่งเกิดจากความมุ่งมั่นบำเพ็ญกรณียกิจ เป็นมหาคุณานุประโยชน์แก่พระบวรพุทธศาสนา สังคม และประเทศชาติอย่างหาที่สุดมิได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการพัฒนาการจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารนั้น อาจกล่าวได้ว่า พระคุณท่านเป็นพระนักบริหารจัดการศึกษาที่มีผลงานดีเด่น มีลักษณะการทำงานที่มุ่งให้ผู้เกี่ยวข้อง มีส่วนในงานทุกประเภท ทำให้การบริหารจัดการศึกษาของวัด เกิดการพัฒนา เพราะท่านเจ้าคุณฯ ได้รับการธุดะระพระพุทธศาสนา เป็นครูสอนพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรมและแผนกบาลี เป็นนักปราชญ์แห่ง

³⁷ สัมภาษณ์พระศรีวิสุทธิวงษ์ (สุวิทย์), เลขานุการเจ้าคณะภาค 15, 7 เมษายน 2557.

³⁸ สัมภาษณ์ พระครูสุธีเจติยานุกูล, 7 เมษายน 2557.

³⁹ สัมภาษณ์ นายวิโรจน์ อุ่นทรัพย์, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครปฐม,

วงวิชาการ ดำรงตำแหน่งเจ้าสำนักเรียนวัดพระปฐมเจดีย์ จัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมและแผนกบาลี โดยกำหนดให้วัดพระปฐมเจดีย์ เป็นศูนย์กลางการศึกษา”⁴⁰

เช่นเดียวกับพระครูสุธีเจติยานุกูล กล่าวว่า

“พระธรรมปริยัติเมธี(สุเทพ ผุสฺสธมฺโม) ใช้การบริหารจัดการศึกษาปรับเปลี่ยนจากการพัฒนาวัตถุประสงค์การพัฒนาคน เพราะการพัฒนาที่แท้จริงและสำคัญที่สุดคือการพัฒนาคน พัฒนาองค์กรให้สู่ความเป็นเลิศโดยใช้วิธีการและรูปแบบการบริหารเป็นกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จ”⁴¹

พระครูสังฆรักษ์(เสริมศักดิ์ ผาสุกธมฺโม) กล่าวทำนองเดียวกันว่า

“พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ผุสฺสธมฺโม) ท่านได้มองเห็นประโยชน์ของการศึกษาคือความรู้เปรียบเสมือนขุมทรัพย์อันประเสริฐ เป็นบ่อเกิดของความชำนาญสานคุณค่าของชีวิตให้มีความเจริญรุ่งเรือง เมื่อได้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส ได้มีนโยบายการพัฒนาวัดด้านการศึกษา ดังนี้ คือ พระภิกษุสามเณรวัดพระปฐมเจดีย์ จะต้องศึกษาเล่าเรียนนักธรรมหรือบาลี ตามระเบียบที่กำหนด รับพระภิกษุสามเณรต่างวัด เข้าศึกษาเล่าเรียนนักธรรมหรือบาลี ตามระเบียบที่กำหนด จัดเงินบำรุงการศึกษานักธรรมหรือบาลี ให้เพียงพอแก่การจัดการศึกษา ให้เจ้าคณะรับพระภิกษุสามเณร ผู้ที่มีความประสงค์จะศึกษาพระปริยัติธรรม ทั้งแผนกธรรมและบาลี อันเป็นการส่งเสริมการศึกษา ซึ่งเป็นนโยบายหลักของวัด และจัดให้มีการเรียนการสอนนักธรรมชั้น “นวกภูมิ” ตลอดทั้งปี เพื่อให้พระภิกษุสามเณรผู้บวชเพียงเจ็ดวันหรือสิบวัน ได้มีโอกาสศึกษาพระปริยัติธรรม”⁴²

จะเห็นได้ว่าการที่ทุกอย่างจะพัฒนาได้นั้นจะต้องเริ่มต้นพัฒนาคนจากพื้นฐานการศึกษา ตั้งแต่ระดับต้นเพื่อให้มั่นคงแน่นแฟ้น มีความรู้รอบ หรือความรู้รอบตัวทั่วไปเข้ามามีส่วนด้วย จึงทำให้เกิดความรู้กว้างขวางเป็นประโยชน์แก่การศึกษาและสำเร็จผลตามปรารถนา ซึ่งในเรื่องนี้ พระเทพมหาเจติยาจารย์ กล่าวว่า

“พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ผุสฺสธมฺโม) ท่านได้ใช้หลักกรรมในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้บริหารจัดการการศึกษา คือ ขยัน ซื่อสัตย์ อดทน เสียสละและมีความมุ่งมั่นในการที่จะบริหารจัดการการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้หลัก 5 ป. 1)ป.ปริยัติ หมั่นศึกษาเรียนรู้หาประสบการณ์อยู่เนืองๆให้สมกับภาวะเป็นผู้นำ แล้วนำอบรมสั่งสอนผู้อยู่ในปกครอง ทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ 2)ป.ปฏิบัติ ปฏิบัติตนเองให้ถึงใจ อยู่ในศีล ในธรรม ให้สม

⁴⁰ สัมภาษณ์ พระธรรมเสนานี, เจ้าอาวาสวัดวังตะกู, 7 เมษายน 2557.

⁴¹ สัมภาษณ์ พระครูสุธีเจติยานุกูล, เจ้าคณะจังหวัดนครปฐม, 26 เมษายน 2557.

⁴² สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์(เสริมศักดิ์ ผาสุกธมฺโม), 29 พฤษภาคม 2557.

กับภาวะเป็นผู้นำ แล้วนำมาอบรมสั่งสอนผู้อยู่ในปกครองทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ 3)ป.ปฏิเวชนำผลของความสำเร็จจากการปฏิบัติและปฏิบัติ มาเป็นเหตุในการอบรมสั่งสอนผู้อยู่ในปกครองทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ 4)ป.ปฏิสังขรณ์ จัดการปรับปรุงเสนาสนะเก่าให้มั่นคง ถ้าสร้างเสนาสนะใหม่ก็ให้เป็นแถวเป็นแนว จัดวัดให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยทุกพื้นที่ในวัด 5)ป.ปกครอง ดูแลพระสงฆ์สามเณร ศิษย์วัด และผู้ที่อาศัยอยู่ในวัด ให้ได้รับความเป็นธรรม ได้รับการอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากเรา และหมั่นอบรมสั่งสอนให้เป็นกิจวัตร เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดีงาม นับตั้งแต่ท่านได้รับพระบัญชาให้ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาส”⁴³

นอกจากนี้พระศรีวิสุทธิวงศ์ (สุวิทย์) ได้กล่าวสนับสนุนถึงการแสดงบทบาทด้านการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ มุสสุตมโม) ดังนี้

“ท่านเป็นแบบอย่างที่ดีของพระสงฆ์ในการแสดงบทบาทของการเป็นผู้บริหารการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพโดยท่านได้นำหลักธรรมเรื่องไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา มาใช้ในการบริหารการศึกษาด้วย”⁴⁴

สอดคล้องกับที่ นายแพทย์ประเวศ วัชชี ได้กล่าวว่า ถ้าคนมีการศึกษาตามหลักไตรสิกขา ก็จะทำให้คนทันสถานการณ์ คนจะเข้าใจอะไร ๆ ได้ดีขึ้นความสัมพันธ์ระหว่างกันก็จะดีขึ้น⁴⁵

การบริหารจัดการศึกษาในวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ในสมัยที่พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ มุสสุตมโม) เป็นเจ้าอาวาสนั้น ท่านเจ้าคุณเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง เพราะ ภายในระยะเวลาไม่กี่ปีที่ท่านได้ทำหน้าที่บริหารจัดการศึกษาในวัดในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านบาลี ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านเด็กก่อนเกณฑ์ หรือแม้กระทั่งการเรียนการสอนในโรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัย ส่งผลให้โรงเรียนวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารเป็นที่รู้จักและยอมรับของหน่วยงานต่าง ๆ ชุมชน และสาธารณะโดยทั่วไปทั้งนี้เพราะทุกฝ่ายทั้งในและนอกโรงเรียน ได้ร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติงาน นับว่าเป็นการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในการทำงานของเจ้าอาวาสในการจัดการศึกษาในวัดให้ดีขึ้นอย่างแท้จริง ทุกคนมองเห็นเป้าหมายในการจัดการศึกษาร่วมกัน ใช้เป้าหมายเป็นจุดประสงค์แล้วเดินไปให้ถึง

⁴³ สัมภาษณ์ พระเทพมหาเจติยาจารย์, เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร, 7 เมษายน 2557.

⁴⁴ สัมภาษณ์ พระศรีวิสุทธิวงศ์ (สุวิทย์), เลขานุการเจ้าคณะภาค 15, 7 เมษายน 2557.

⁴⁵ ประเวศ วัชชี, ฝึกฝนคมความคิด, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โกมล คีมทอง, 2545), 29.

เป้าหมาย อันเป็นจุดเริ่มต้นของการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการศึกษาของเจ้าอาวาสที่หลากหลาย
ขึ้น ดังที่ พระมหาวิระ วีรปัญญา กล่าวว่

“การที่การจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารมีการพัฒนาด้านการจัดการศึกษาขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจาก พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุภสมฺมโม) ท่านเป็นผู้นำ ให้ทุกฝ่าย ทั้งในและนอกโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของวัดร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษา มีการมอบหมายหน้าที่ และแบ่งงานกันอย่างชัดเจน มีการพบปะแลกเปลี่ยนเรื่องต่าง ๆ ที่จะพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอยู่เสมอ นอกจากนี้ท่านเจ้าคุณยังพัฒนาคณะครูผู้สอนทุกประเภท เช่น ครูสอนนักเรียน ครูสอนเด็กก่อนเกณฑ์ โดยส่งเข้ารับการอบรมที่สถาบันต่าง ๆ

จัดขึ้น แล้วก็นำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร นี่ก็คือความมีประสิทธิภาพด้านการศึกษาที่มีประสิทธิภาพของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ซึ่งถือว่าเป็นผลเกิดจากที่ทุกฝ่ายร่วมมือกับพวกเราอย่างเต็มที่ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ที่พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุภสมฺมโม) เป็นผู้กำกับ สนับสนุนและส่งเสริมให้คำแนะนำปรึกษาหารือเพื่อให้เกิดการพัฒนาขึ้นตามเป้าหมายที่ตั้งไว้”⁴⁶

“พวกเราที่อยู่รอบ ๆ องค์พระไม่ค่อยได้เข้าไปร่วมประชุมหรือมีบทบาทในการจัดการศึกษาในวัดมากนัก นอกจากเสียค่าที่อย่างเดียว ท่านเจ้าคุณคงเกรงใจว่าเราคงไม่มีทรัพย์มากพอ ก็ดีเหมือนกันเราจะไม่มีเงินเหลือเยอะหน่อยค่าที่ก็แพงแล้ว แต่เพื่อการศึกษาของวัดถ้าท่านขอมาเราก็พร้อมนะครับ”⁴⁷

ในส่วนของนักเรียนเองไม่ว่าจะเป็นแผนกบาลี พุทธศาสนาวรรณคดี ก็ตามที่เป็นเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ที่สำคัญ ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายจากผู้สอน เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ตั้งแต่การวางแผนการเรียนร่วมกับครู ตลอดจนถึงการประเมินผลและการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน นักเรียนจึงมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและครูผู้สอน รู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในวัด อย่างคุ้มค่า ไม่ว่าจะเป็นห้องสมุด หรือสื่อคอมพิวเตอร์ นักเรียนจึงเพิ่มขึ้นทุกปีและสอบไล่ได้เพิ่มขึ้น การที่โรงเรียนวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารเกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการบริหารของโรงเรียน ทำให้ ๓ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือและตั้งเป้าหมายในการพัฒนางานร่วมกัน ตลอดจนการให้ชุมชนรอบ ๆ วัดเข้ามามีส่วนร่วมตลอดจนถึงภาครัฐและเอกชนด้วยการให้ความสำคัญกับการบริหารด้วย

⁴⁶ สัมภาษณ์ พระมหาวิระ วีรปัญญา, 26 เมษายน 2557.

⁴⁷ สัมภาษณ์ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม คนที่ 5, 19 กรกฎาคม 2557

การมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก มีการทำงานอย่างเป็นระบบและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน สำหรับบูรณาการให้เป็นวัฒนธรรมการทำงานของโรงเรียนดังกล่าวของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุธรรมโม) ที่ว่า

“จากการที่โรงเรียนของเราได้รับความศรัทธา เชื่อถือจากชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ นั้น จึงให้เห็นคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนได้เป็นอย่างดียิ่งทั้งนี้เพราะได้ดำเนินการพัฒนาสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารอาตมาและผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียนจึงร่วมกันวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้นและผนวกกับมาตรฐานการศึกษาของสงฆ์ มาจัดทำเป็นโครงการสำหรับการพัฒนาโรงเรียนในแต่ละประเภทของการจัดการศึกษาทั้งนี้ได้ยึดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพัฒนาขึ้น”⁴⁸

และพระศรีปริยัติมุนี (สมบุญ ฑสธรรมโม) กล่าวถึงการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาของพระธรรมปริยัติ เวที(สุเทพ ศุสุธรรมโม) ว่า

“ท่านได้มี นโยบายการด้านการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ดังนี้ คือ (1)พระภิกษุสามเณรวัดพระปฐมเจดีย์จะต้องศึกษาเล่าเรียนนักธรรมหรือบาลี ตามระเบียบที่กำหนด (2)รับพระภิกษุ สามเณรต่างวัด เข้าศึกษาเล่าเรียนนักธรรมหรือบาลี (3) จัดเงินบำรุงการศึกษานักธรรมหรือบาลี ให้เพียงพอแก่การจัดการศึกษา (4)ให้เจ้าคณะรับพระภิกษุ สามเณร ผู้ที่มีความประสงค์ จะศึกษาพระปริยัติ ธรรม ทั้งแผนกธรรมและบาลี อันเป็นการส่งเสริมการศึกษา ซึ่งเป็นนโยบายหลักของวัด (5) จัดให้มี การเรียนการสอนนักธรรมชั้น “นวกภูมิ ” ตลอดทั้งปี เพื่อให้พระภิกษุ สามเณรผู้บวชเพียงเจ็ดวันหรือสิบวัน ได้มีโอกาสศึกษาพระปริยัติ ธรรม”⁴⁹

นอกจากนี้ พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุธรรมโม) ยังได้ริเริ่มดำเนินการด้านการศึกษาจัดเพิ่มเติม ขึ้นจากที่เคยจัดอยู่เดิม คือ เป็นผู้ก่อตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นผู้ดำเนินการอบรมบาลีก่อนสอบบาลี สนามหลวง แก่นักเรียนบาลี ชั้นประโยค1-2 ถึง ประโยคป.ธ.7 ณ วัดพระปฐมเจดีย์ ซึ่งเป็นโครงการของโรงเรียนสหบาลีศึกษา สำนักเรียนคณะจังหวัดนครปฐม มี พระภิกษุ สามเณรเข้ารับการอบรมเป็นจำนวนมาก เป็นผู้ก่อตั้งศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ และเป็นประธานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดพระปฐมเจดีย์ โดยอยู่ในความอุปถัมภ์ของวัดพระปฐมเจดีย์ และยังดำเนินการอยู่ถึงปัจจุบันนี้ ด้านหน้าที่ผู้บริหารการศึกษาโรงเรียนสหศึกษาบาลี องค์พระปฐมเจดีย์เป็นสำนักเรียนส่วนกลางแผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัด

⁴⁸ สัมภาษณ์ พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุธรรมโม), เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร และเจ้าคณะภาค 15, 1 เมษายน 2557.

⁴⁹ สัมภาษณ์ พระศรีปริยัติมุนี (สมบุญ ฑสธรรมโม), เจ้าอาวาสวัดพระงาม, 5 เมษายน 2557.

นครปฐม นับตั้งแต่ ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นเลขานุการโรงเรียนสหศึกษาบาลี ท่านเจ้าคุณ ได้พัฒนาโรงเรียนให้เจริญรุ่งเรืองโดยลำดับมา จะเห็นได้ว่าท่านเจ้าคุณ เป็นแบบอย่างของนักบริหารด้านการศาสนศึกษาได้ เป็นอย่างดี ทั้งนี้ เพราะท่านเจ้าคุณเป็นพระสงฆ์ผู้มีความสมบูรณ์ด้วยความรู้คู่คุณธรรม ทั้งทางด้านคันถธุระ วิปัสสนาธุระ และหลักไตรสิกขา คือ สីลสมาธิ ปัญญาในการพัฒนาตนและช่วยเหลือสังคมให้เกิดสันติสุข⁵⁰

พระมหานัทรชัย กล่าวว่า พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ สุสุธรรมโม) ท่านลงมือปฏิบัติจริงในการบริหารจัดการตามหลักการบริหารจัดการศึกษาศาสนาสมัยใหม่ โดยแนวดำเนินการของท่านประกอบด้วยหลักการดังต่อไปนี้ คือ

“1) การสร้างค่านิยมให้เกิดขึ้นในโรงเรียนสหบาลี ได้แก่ การสร้างฉันทะให้เกิด ทั้งแก่ตัวท่านเองด้วย และผู้ที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในโครงสร้างของการบริหารโรงเรียนด้วย เพื่อให้เกิดแนวคิดและการประพฤติปฏิบัติ เป็นไปในทางระบบ แบบแผนที่ได้วางไว้ 2) การสร้างรูปแบบระบบการบริหารให้ เหมาะสมเป็นไปตามเป้าหมาย ที่ท่านได้วางไว้ 3) จัดระบบงานที่เหมาะสม ไม่เกิดความสับสนในการดำเนินงาน และเป็นระเบียบ 4) มีการวางตัว บุคลากร เหมาะสมกับงาน มีการเลือกบุคคลให้ เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ 5) พัฒนาครูที่สอนให้มีความรู้เพิ่มขึ้นด้วยการจัดอบรม เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ”⁵¹

ในทำนองเดียวกันนี้ พระมหาวิระ กล่าวว่า

พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ สุสุธรรมโม) ท่านให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการศึกษาที่ดีซึ่งสิ่งสำคัญที่นักบริหารต้องมีคือมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ท่านเจ้าคุณมักกล่าวเสมอว่า เราควรให้ความสำคัญกับการให้ ความเคารพต้อนรับผู้มาเยือน มาติดต่อ ต้องมีปฏิสันถารที่ดี มีความอ่อนน้อม พุดจาไพเราะ มีจิตใจที่เปี่ยมด้วยเมตตา มีจิตใจที่เยือกเย็น มีความจริงใจ โดยที่ถ้าเราให้ความสำคัญต่อเขา เขาก็ จะให้ความสำคัญต่อเรา จุดเด่นของท่านเจ้าคุณในด้านนี้ คือการมี มนุษยสัมพันธ์ที่ดี ใช้หลักธรรมพรหมวิหารธรรม มี ความอดทน⁵²

สอดคล้องกับพระเทพสุวรรณโมลีที่กล่าวว่า

⁵⁰ สัมภาษณ์พระครูสังฆรักษ์ (เสริมศักดิ์ ฝาสุธรรมโม), หัวหน้ากองงานเจ้าคณะภาค 15, 15 มิถุนายน 2557.

⁵¹ สัมภาษณ์พระมหานัทรชัย, ครูผู้สอนโรงเรียนสหบาลีวัดพระปฐมเจดีย์ฯ, 5 เมษายน 2557.

⁵² สัมภาษณ์ พระมหาวิระ, ครูผู้สอน วัดพระงาม, 9 เมษายน 2557.

“พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ สุสุธรรมโม) มองเห็นว่าการศึกษาคือเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง เพราะในฐานะพระสงฆ์เป็นผู้สืบพระพุทธศาสนา ท่านจึงให้ความรู้ด้านการศึกษา ทั้งภิกษุ สามเณร และประชาชนอยู่หลายด้าน ด้วยกัน คือ ด้านสติปัญญา ความรู้ ท่านเป็นพระสงฆ์ที่ดี สามารถแนะนำหาทางออก ซึ่งแนะนำการแก้ไขปัญหา ให้แก่สังคม ด้านจิตวิญญาณ ท่านเป็นพระสงฆ์ที่สร้างแรงบันดาลใจเป็นสัญลักษณ์แห่งธรรม แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา เป็นตัวอย่างที่ดีแก่การสงฆ์รูปหนึ่ง”⁵³

พระครูวิบูลย์เจติยานุรักษ์ ยังได้กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่า

“ในการบริหารงานของพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ สุสุธรรมโม) ท่านได้นำหลักธรรมของพระพุทธศาสนาสามารถนำมาใช้เป็นหลัก ในการบริหารงาน โดยจะเน้นในเรื่องการวินิจฉัยสั่งการ และการใช้อำนาจในการปฏิบัติงานตามลำดับ ตามขั้นตอนตามสายการปกครอง ก็คือ 1) การปกครองบังคับบัญชาโดยหลักธรรม 2)หน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ต้องยึดมั่นในศีลธรรม 3) หลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับการเสริมสร้างลักษณะผู้นำและ 4) หลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับหลักมนุษยสัมพันธ์ในการบริหาร 5) หลักการเป็นผู้นำ ท่านเป็นผู้ที่กล้าแสดงออก ทำการตัดสินใจด้วยการให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วม จะเห็นได้จากการประชุมผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนอยู่เป็นประจำ นอกจากนี้ท่านยังเป็นผู้ที่ตีมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการ ท่านดำเนินการวางแผนงาน มีข้อมูล มีการวิเคราะห์ข้อมูลมีความคิดสร้างสรรค์ จนทำให้ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทั้งในวัดพระปฐมเจดีย์ และวัดในภาค 15 รวมทั้งบุคคลภายนอกอื่น ๆ สามารถยอมรับการบริหารการเป็นเจ้าคณะภาค 15 และการบริหารโรงเรียนของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงาน ครู และชุมชน”⁵⁴

เช่นเดียวกับผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครปฐม กล่าวเพิ่มเติมว่า

“พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ สุสุธรรมโม) ในการบริหารงานนั้นท่านบริหารงานในเชิงบวก บูรณาการกับการบริหารแนวพุทธ คือ 1)ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 2) สร้างพฤติกรรมในการร่วมมือของบุคลากรในองค์กร 3)แสดงพฤติกรรมในเชิงบวกหรือพฤติกรรมในเชิงลบอยู่ภายใต้ความคิดเชิงบวก ทำให้คนอยู่ใกล้ได้รับอิทธิพลของกรอบแนวคิด มองในเชิงบวกมากกว่าเชิงลบ คล้อยตามเหตุผล 4)สอนให้มีความคิดในเชิงบวกด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา ทำให้ผู้ รับคำสั่ง สั่งสมความคิด ในภาพเชิงบวก ทำให้พฤติกรรมที่ แสดงออกเป็นพฤติกรรมบวกด้วย คือ พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ สุสุธรรมโม) ท่านเป็นผู้ที่มีความคิดดี ปฏิบัติดี ก่อให้เกิดความสุข ความพอใจ ยอมรับ

⁵³ สัมภาษณ์พระเทพสุวรรณโมลี, เจ้าคณะจังหวัดสุพรรณบุรี, 19 มิถุนายน 2557.

⁵⁴ สัมภาษณ์พระครูวิบูลย์เจติยานุรักษ์, เจ้าอาวาสวัดดอนเจดีย์, 20 มิถุนายน 2557.

วิธีการนั้นเป็นค่านิยม และยึดถือเป็นเกณฑ์ในการประพฤติ ปฏิบัติต่อไป จนกลายเป็นยุทธศาสตร์ในการเสริมพลังบวกทั้งของพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุสธมฺโม) และบุคคลอื่น ๆ ในโรงเรียนเป็นต้น”⁵⁵

จากแนวคิดและแนวปฏิบัติของพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุสธมฺโม) ในการบริหารจัดการศึกษานั้นจะเห็นได้ว่าท่านในฐานะเจ้าอาวาสได้ทำหน้าที่ผู้บริหารโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งนี้เพราะสถานศึกษาที่จัดการศึกษาจนประสบผลสำเร็จได้ดี และมีคุณภาพส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีผู้บริหารที่ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารอย่างถ่องแท้ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับบทบาทของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุสธมฺโม) ที่มีบทบาทที่สำคัญต่อการบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ดังที่ พระธรรมปัญญาภรณ์ (ไพบูลย์) กล่าวถึงความป็นพระนักบริหารที่มีคุณภาพของพระธรรมปริยัติเวทีพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุสธมฺโม)ไว้ว่า

เจ้าคุณฯ เป็นพระเถระที่ทำงานแบบคนมีวิสัยทัศน์ มีการวางระเบียบประชุมปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนร่วมในการทำงานเสมอ และใช้ข้อมูลในการตัดสินใจในการทำงานโดยพิจารณาข้อมูลด้วยเหตุผลเป็นธรรม และที่สำคัญเจ้าคุณสามารถใช้คนให้ถูกกับงาน ท่านเจ้าคุณไม่มีอคติในการบริหารงาน ซึ่งท่านเจ้าคุณยึดถือเสมอมา คติประจำใจที่ว่า ไม่ว่าเจ้านาย ไม่ทำลายลูกน้องให้โอกาสลูกน้อง ไม่เคยตำหนิลูกน้องให้ผู้อื่นฟัง จึงไม่มีลูกน้องคนใดถูกตำหนิโทษอย่างไม่มีเหตุผล การที่ท่านมีคุณธรรมอย่างนี้ ทำให้ลูกน้องรักเคารพและจงรักภักดีไม่เสื่อมคลาย ท่านเจ้าคุณ ไม่เคยรังเกียจผูกโกรธลูกน้อง มีแต่อบรมแนะนำสั่งสอนให้เขาทำงาน ให้โอกาสเขา จึงทำให้มีทีมงานที่เข้มแข็ง ท่านจะสั่งงานเป็นระบบหมด ประชุมมอบหน้าที่แก่ผู้เกี่ยวข้อง พอสั่งแล้วก็จะไม่ไปยุ่งอีกให้ความไว้วางใจ ถือว่าเป็นผู้แทนเจ้าอาวาสไปเลย ท่านจึงไปไหนมาไหนได้อย่างหมดห่วง ไม่ต้องกังวลกลัวว่างานจะไม่เรียบร้อย”⁵⁶

ท่านองเดียวกับ สาลีณี ชนะแสง ได้กล่าวถึงการเป็นนักบริหารการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวทีพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุสธมฺโม)ไว้ว่า

⁵⁵ สัมภาษณ์วีโรจน์ อุ่นทรัพย์, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครปฐม, 15 เมษายน 2557.

⁵⁶ สัมภาษณ์พระธรรมปัญญาภรณ์ (ไพบูลย์), เจ้าคณะจังหวัดราชบุรี, 17 พฤษภาคม 2557.

“พระคุณท่านเป็นนักปกครองชาวจังหวัดในการบริหารคน บริหารงาน ที่สามารถรวบรวมแรงศรัทธาของพระสงฆ์ เจ้าหน้าที่ และประชาชน ดำเนินการให้งานสำเร็จได้อย่างดียิ่งจนเป็นที่กล่าวขวัญถึง กระทั่งพระเถระผู้ใหญ่ไว้วางใจให้ดำรง เจ้าคณะภาค 15”⁵⁷

พระวชิรธรรมคณี กล่าวเพิ่มเติมว่า

“หลวงพี่เป็นนักบริหารการศึกษาที่แท้จริง เพราะท่านเป็นผู้นำทางการศึกษา ที่มีความรู้เทคนิคต่าง ๆ ของการบริหาร มีความสามารถในการชักนำและกระตุ้นคน เป็นนักวางแผนที่ดี ตลอดจนมีความสามารถในการตัดสินใจที่ดี ที่อยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่ถูกต้อง มีความสามารถในการจัดองค์กร และเป็นผู้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นนักสื่อสารที่ดี นอกจากนี้หลวงพี่ยังเป็นผู้ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง สามารถบริหารบุคคล บริหารทรัพยากร และสามารถเป็นผู้นำในสังคมได้”⁵⁸

ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะของพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุภธรรมโม) ที่มีบทบาทที่สำคัญต่อการบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ดังที่ พระครูไพโรจน์ภัทรคุณ (วิโรจน์ ภทฺทปญฺโญ) กล่าวไว้ว่า พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสทุกรูปต้องพัฒนาตนเองให้อยู่ระเบียบวินัยก่อน เป็นประการแรก ประการที่สองจะต้องมีรูปแบบการปกครองในวัดวาอารามให้เรียบร้อย และประการสุดท้ายจะจัดรูปแบบในการศึกษาเล่าเรียนแผนกปริยัติธรรมขึ้น เช่น นักธรรม แผนกบาลี ขึ้นในวัดของตน นอกจากนี้จะต้องอบรมวิปัสสนากรรมฐานให้กับพระภิกษุสามเณร เรียกว่า จริยธรรม การให้การศึกษาด้านจริยธรรมก็คือการเปิดโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้น การเปิดโรงเรียนเด็กเล็กที่เรียกว่าเด็กก่อนเกณฑ์ซึ่งเป็นโครงการของมหาเถรสมาคมก็เพื่อเป็นการชักจูงเด็กเล็กให้หันเข้ามาฟังพระสงฆ์พระสงฆ์ก็มีบทบาท ช่วยเหลือเด็กเล็กเหล่านี้ ก็คือลูกหลาน ชาวบ้านที่ออกไปประกอบอาชีพเมื่อวัดรับดูแลลูกหลานให้ ความเลื่อมใสศรัทธาต่อวัดต่อพระพุทธศาสนา ก็บังเกิดกับประชาชนจึงเห็นได้ว่า พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส นอกจากจะมีหน้าที่ในการดูแลวัด พัฒนาวัดแล้ว ยังต้องช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนพร้อมกันไปด้วย สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 “ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ ปกครอง

⁵⁷ สัมภาษณ์สาลิณี ชนะแสง, ผู้อำนวยการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1, 27 เมษายน 2557.

⁵⁸ สัมภาษณ์พระวชิรธรรมคณี, เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี, 23 พฤษภาคม 2557.

คณะสงฆ์ในเขตปกครองของตน ได้แก่ การรักษาความสงบเรียบร้อยดีงาม การศาสนศึกษา การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ การศึกษาสงเคราะห์ และการสาธารณสงเคราะห์⁵⁹

ในเรื่องดังกล่าวนี้พระครูอนุกูลวชิรกิจ (อำนวยการ) ได้กล่าวถึงความเป็นนักบริหารมืออาชีพของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุภสุธรรมโม) ไว้ว่า

“ท่านเจ้าคุณเป็นพระเถระที่เป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการจัดระบบ และใช้สารสนเทศและการสื่อสาร การจัดระบบเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งระบบ รวมทั้งมีความสามารถด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ ท่านเจ้าคุณยังเป็นการวางแผนกลยุทธ์ ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม ใช้ทรัพยากรทางการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ท่านเจ้าคุณจึงผู้นำสังคมและชุมชน ในเรื่องการบริหารจัดการด้านการศาสนศึกษา เพื่อชุมชนและสังคมในบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ท่านเจ้าคุณยังเป็นผู้ในเชิงบริหาร ในเรื่องการพัฒนาตนเอง เพื่อเป็นผู้บริหารมืออาชีพอย่างแท้จริง”⁶⁰

พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุภสุธรรมโม) จัดว่าเป็นเพชรเม็ดงามรูปหนึ่งของคณะสงฆ์ไทยในยุคปัจจุบัน ที่มีอุดมคติในการบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ประชาชนเป็นผู้นำด้านการจัดการศึกษา เป็นผู้นำทางจิตและวิญญาณที่ได้แสดงบทบาทของตนในด้านปัจเจกบุคคลและสังคม ทำหน้าที่ของความเป็นพระสงฆ์ที่ดีในการบริหารจัดการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรมด้วยการจัดการศึกษาทั้งการศาสนศึกษาและการศึกษาสงเคราะห์ นับ เป็นบทบาทของพระสงฆ์ที่สำคัญ ดังที่พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ได้มีมติให้เจ้าคณะหน เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด ฯลฯ มีหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ให้ดำเนินไปด้วยดี⁶¹ ซึ่งนับว่าสอดคล้องกับการปฏิบัติของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุภสุธรรมโม) ที่ท่าน ให้สัมภาษณ์ว่า

⁵⁹ พระครูไพโรจน์ภัทรคุณ (วิโรจน์ ภาทูปญโญ), “ภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554), 37-38.

⁶⁰ สัมภาษณ์ พระครูอนุกูลวชิรกิจ(อำนวยการ), รองเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี, 23 พฤษภาคม 2557.

⁶¹ กรมการศาสนา, พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 กฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2536), 121.

“ท่านได้แสดงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารการศึกษาด้วยการ มีความเป็นผู้นำ มีความรู้ และประสบการณ์ ด้วยศักยภาพที่ท่านผ่านการศึกษาให้มีความรู้ลึกซึ้งทางด้าน (ปริยัติ) จนจบ นักธรรมชั้นเอก พระอภิธรรมิกะโท เปรียญธรรม 9 ประโยค อันเป็นการศึกษาสูงสุด ในคณะสงฆ์ไทย และสำเร็จการศึกษาปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา การลงมือทำ(ปฏิบัติ) วิปัสสนากรรมฐานฝึกหัดตนให้เป็นพระสงฆ์ดีมีคุณภาพและคุณธรรม และรู้แจ้งเห็นจริง (ปฏิเวธ) เป็นคุณสมบัติที่เกี่ยวกับงานในอาชีพของผู้บริหารโดยเฉพาะ เช่น มีความรู้และประสบการณ์ มีความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของงานและรู้เท่าทันเหตุการณ์ มีมนุษยสัมพันธ์ และได้อาศัย หลักการดังกล่าวนี้มาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาท่านได้ใช้หลักธรรมะคือใช้สังคหวัตถุผูกมัด จิตใจ ไม่ใช่แต่อำนาจและอารมณ์ ท่านได้หมั่น อบรมสั่งสอนชี้ผิดชี้ถูกให้เข้าใจ ด้วยความเมตตา ธรรม ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ซึ่งประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ ๆ คือ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเสมอต้นเสมอปลาย ยกย่องชมเชย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความ ยืดหยุ่น เปิดเผยและเป็นกันเองจึงทำให้การบริหารจัดการมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยดีงาม”⁶²

ในทำนองเดียวกันนี้พระวชิรธรรมคณี เจ้าอาวาสวัดหนองจอก เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี กล่าวว่

“ผู้บริหารจะต้องทำงานร่วมกับบุคคลทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษาดังนั้นผู้บริหาร จำเป็นต้องมีคุณธรรมสูง สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุธรรมโม) ที่ ท่านดำเนินการด้วยการแนะนำ สั่งสอน การเป็นผู้ให้คำปรึกษา โดยเฉพาะในการดำรงชีวิตที่ดีงาม ชีวิตที่ประเสริฐตามหลักการทางพระพุทธศาสนา ในผลงานที่ท่าน ได้ทำไว้ในพระพุทธศาสนา ทำคนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรม แนะนำหลักศีล ให้ประชาชนได้อินหลักคำสอนทางศาสนา ตามหลัก ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ทาน ศีล ภาวนา และสอนให้ยึดมั่นในหลักความกตัญญูกตเวทิตา สร้างศรัทธาในหลักปฏิบัติ สือพุทธธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ออกมาแนะนำเสนอบทบาทที่ คณะสงฆ์มอบหมาย เพื่อชี้ทางออก บอกทางสว่างให้แก่ประชาชน เป็นการประยุกต์พุทธธรรมที่ นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตนและคนส่วนรวม เพื่อประโยชน์ต่อการบริหารจัดการศึกษา”⁶³

⁶²สัมภาษณ์ พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุธรรมโม), เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารและเจ้าคณะภาค 15, 1 เมษายน 2557.

⁶³สัมภาษณ์พระวชิรธรรมคณี เจ้าอาวาสวัดหนองจอก, เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี, 23 พฤษภาคม 2557.

“นอกจากนี้ท่านยังใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ประการ ได้แก่คุณธรรมที่เอื้อประโยชน์ต่อกันในการเป็นนักบริหารที่ดี คือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา รวมทั้งธรรม 4 อย่างเป็นเครื่องอยู่ของท่านผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้ที่มีโอกาสสร้างความสงบสุขให้กับสังคมได้มาก ในฐานะเป็นผู้บริหารและหลักธรรมที่สำคัญ เพราะเป็นสื่อของพรหมวิหาร ให้ปรากฏชัดมากขึ้น ได้แก่สังคหวัตถุ 4 ประการ คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตา คุณธรรมเหล่านี้ที่ท่านใช้นับเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่นไว้ได้ อันเป็นหลักธรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์ของผู้คนโดยทั่วไป จำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องมีคุณธรรมประจำใจของผู้บริหาร ทั้งนี้เพื่อความสามัคคี ปฏิบัติต่อกันอันก่อให้เกิดไมตรีจิตมิตรภาพ ไม่ทอดทิ้งกันในยามทุกข์และสุข”⁶⁴

ด้วยเหตุนี้ ภาวะผู้นำและแบบผู้นำของเจ้าอาวาสนั้น มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการปฏิบัติหน้าที่ศาสนกิจและประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการศึกษา เพราะเจ้าอาวาสนอกจากจะมีความรู้ความสามารถ มีบารมี และคุณธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีแล้ว จะต้องมียุทธวิธีที่มีประสิทธิผลสูงซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การปฏิบัติศาสนกิจของพระภิกษุสามเณรผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาและพฤติกรรมการยอมรับนับถือการให้ความอุปถัมภ์บำรุงในกิจการของวัดจากพุทธศาสนิกชน เจ้าอาวาสนั้นนอกจากจะเป็นผู้นำของวัดแล้วยังได้ชื่อว่า “เป็นผู้นำทางวิญญาณ” ของประชาชนในถิ่นนั้นๆ เนื่องจากพระสงฆ์เป็นที่พึ่งทางใจของประชาชน⁶⁵

ในขณะที่เดียวกันพระเทพมหาเจติยาจารย์ แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นดังกล่าวว่า

“ถ้าดูจากการบริหารตามแนวคิดดังกล่าวข้างต้นนั้นจะเห็นว่าพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ผุสฺสธมฺโม) เป็นพระที่ให้ความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการมากโดยบูรณาการหลักธรรมเข้ากับหลักทฤษฎีการบริหารทางตะวันตกได้อย่างกลมกลืนสอดคล้องกับบริบทของไทย ไม่ว่าจะเป็นด้านการเป็นผู้นำ การให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารงานจัดการศึกษา นอกจากนี้ท่านยังได้พัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น ทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น ก็เพราะท่านเจ้าคุณ ดำเนินการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีการประชุม คณะครู ผู้เกี่ยวข้อง ตัวแทนนักเรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งทิศทางในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง”⁶⁶

⁶⁴ เรื่องเดียวกัน, 23 พฤษภาคม 2557.

⁶⁵ พระครูสิริจันทนิวิฐ (บุญจันทร์ เขมกาโม), ภาวะผู้นำเชิงพุทธ (กรุงเทพฯ: นิตยธรรมการพิมพ์, 2549), 74.

⁶⁶ สัมภาษณ์ พระเทพมหาเจติยาจารย์, เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร, 15 เมษายน 2557.

อย่างไรก็ตามจากการพูดคุยกับผู้เกี่ยวข้องหลาย ๆ ท่าน ให้ความทราบว่า การบริหารของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ มุสสุตมฺโม) นั้นท่านเจ้าคุณปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบททางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปได้ตลอดเวลาแต่จุดเน้นก็ยังคงไว้เป็นหลักในด้านการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ตั้งแต่เริ่มวางแผน การกำหนดวิธีการพัฒนา การนิเทศติดตามตรวจสอบและการปรับปรุงเพื่อพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมยิ่งขึ้น ดังที่พระเมธีธรรมมานันท์ กล่าวไว้ว่า

“พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ มุสสุตมฺโม) ท่านจะทำหน้าที่เหมือนผู้จัดการบริษัท ซึ่งมีหน้าที่ บริหารงานให้เจริญก้าวหน้าแข่งขันกับที่อื่น ๆ ได้ ให้โรงเรียนมีรูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการกำหนดเกณฑ์และตัวชี้วัดในการทำงาน หากครูผู้สอน ท่านใดไม่สามารถดำเนินการไปตามเกณฑ์ได้ท่านจะเรียกประชุมทุก ฝ่ายเพื่อหาทางช่วยเหลือให้ดีขึ้น ท่านไม่เคยปล่อยให้อุปสรรคต่าง ๆ เกิดขึ้นโดยไม่ได้แก้ไข ไม่มี ทำให้ผลดีจึงตกแก่ภิกษุ สามเณร ที่เล่าเรียนหนังสือ เป็นคนดี คนเก่งในที่สุด ท่านเจ้าคุณจะเรียกคณาจารย์ที่สอนหนังสือทุกระดับ ไม่ว่าจะ เป็นแผนกบาลี หรือธรรมะวันอาทิตย์ หรือแม้กระทั่งครูผู้สอนเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ประชุมหาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในด้านการจัดการเรียนการสอน การกำหนดแนวทางพัฒนาจะหาแนวทางพัฒนาอย่างไร ใครช่วยด้านใดได้บ้างท่านเจ้าคุณจะประชุมเพื่อหาแนวคิดของผู้เกี่ยวข้องอยู่เสมอ”⁶⁷

นายสุทธีรักษ์ หนูฉิ่ง ได้กล่าวว่า

“พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ มุสสุตมฺโม) นับเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง ท่านเจ้าคุณนำเข้ามาสู่การปฏิบัติในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการบริหารงาน โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน การบริหาร โดยใช้หลักธรรมมาภิบาล ดังจะเห็นได้ว่า ในการบริหารจัดการการบริหารสู่ความสำเร็จนั้น เพราะท่านเจ้าคุณ มีสมรรถภาพของผู้บริหารที่มากไปด้วยประสิทธิภาพ ดังนั้นสามารถสร้างศรัทธาให้แก่ครูและผู้ร่วมงาน ทำงานเป็นทีม เป็นผู้นำทางวิชาการ มีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความรักความสามารถในการบริหาร กล่าวตัดสินใจ และรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ โปร่งใส เป็นผู้ประสานงานที่ดี เป็นนักประชาธิปไตย เป็นผู้อำนวยความสะดวก สนับสนุน และ เป็นแบบอย่างที่ดี”⁶⁸

เช่นเดียวกับนายสนธยา เสนเอี่ยม ที่กล่าวว่า

⁶⁷ สัมภาษณ์ พระเมธีธรรมมานันท์, เจ้าอาวาสวัดดอนหวาย, 10 พฤษภาคม 2557.

⁶⁸ สัมภาษณ์ นายสุทธีรักษ์ หนูฉิ่ง, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดราชบุรี,

“พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุตฺตมฺโม) ท่านเป็นแบบอย่างของผู้บริหารที่ดีงามมีความเป็นผู้บริหารและผู้นำในขณะเดียวกัน เพราะท่านเป็นพระเถระชั้นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกดี คือ มีศีลาจารวัตรที่ดี มีความรู้ดี ท่านจะ เพิ่มพูนความรู้ในทุกด้านให้ตนเองอยู่เสมอ มีความสามารถดี คือ รู้จักวิธีการทำงานเป็นอย่างดี มีวิสัยทัศน์ คือ มองการณ์ไกล มองปัญหาเป็น มีใจหนักแน่น คือ มีความอดทนสูงกว่าใคร มีความยุติธรรม คือ วางตัวเป็นกลาง เป็นแบบอย่างได้ คือ ท่านจะวางตัวให้ดีในทุกด้าน เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้ รู้จักใช้คนให้ตรงกับงาน แบ่งงานให้ทุกคนทำ”⁶⁹

นายฉัฐบุวิษญ์ จินาพงศ์ กล่าวว่

“พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุตฺตมฺโม)ท่านเป็นพระเถระชั้นผู้ใหญ่ที่เป็นนักบริหารการศึกษาที่นำร่องและนำไปเป็นแบบอย่างที่ดีได้ เพราะท่านเป็นนักวางแผนพัฒนางานของโรงเรียนวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร และวางแผนการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาในฐานะเจ้าคณะภาค 15 ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องเป็นสิ่งสำคัญ ทำงานแบบประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นจากผู้ร่วมงานทุกฝ่าย กล้าตัดสินใจและเปลี่ยนแปลงเพื่อการบริหาร ท่านจะวางตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสหายธรรม ครู นักเรียน และชุมชนรอบ ๆ วัด ส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องทุกคนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนสถานศึกษา”⁷⁰

ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุตฺตมฺโม) ในฐานะผู้บริหารของโรงเรียน ที่ว่า

“ท่านได้แสดงบทบาทหน้าที่ที่ตอบแทนรัฐด้วยการแนะนำ สั่งสอน การเป็นผู้ให้คำปรึกษา โดยเฉพาะในการดำรงชีวิตที่ดีงาม ชีวิตที่ประเสริฐตามหลักการทางพระพุทธศาสนา ด้วยศักยภาพที่ท่านผ่านการศึกษาให้มีความรู้ลึกซึ้งทางด้าน (ปริยัติ) จนจบนักธรรมชั้นเอก พระอภิธรรมกะโท เปรียญธรรม 9 ประโยค อันเป็นการศึกษาสูงสุด ในขณะสงฆ์ไทย และสำเร็จการศึกษาปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา การลงมือทำ (ปฏิบัติ) วิปัสสนากรรมฐานฝึกหัดตนให้เป็นพระสงฆ์ดีมีคุณภาพและคุณธรรมและรู้แจ้งเห็นจริง (ปฏิเวธ) ในผลงานที่ท่านได้ทำไว้ในพระพุทธศาสนา ได้ตระหนักถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน จึงได้ทำหน้าที่เผยแผ่พุทธธรรม ทำคนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรม แนะนำหลักศีลธรรม หลักคำสอนทางศาสนา

⁶⁹ สัมภาษณ์ นายสนธยา เสนเอี่ยม, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, 27 พฤษภาคม 2557.

⁷⁰ สัมภาษณ์นายฉัฐบุวิษญ์ จินาพงศ์, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี, 24 พฤษภาคม 2557.

ตามหลักไตรสิกขา คือ สีล สมาธิ ปัญญา ทาน สีล ภavana และสอนให้ยึดมั่นในหลักความกตัญญู กตเวทิตา สร้างศรัทธาในหลักปฏิบัติ สื่อพุทธธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ออกมาแนะนำเสนอ บทบาทที่คณะสงฆ์มอบหมาย เพื่อชี้ทางออก บอทางสว่างให้แก่ประชาชน เป็นการประยุกต์ พุทธธรรมที่นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตนและคนส่วนรวม เพื่อสนองงานตามพุทธบัญญัติและ มหาเถรบัญชา ทั้งบทบาทการบริหาร บทบาทศาสนศึกษา และบทบาทการศึกษาสงเคราะห์⁷¹

พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุธรรมโม) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า

“การศึกษา คือ การจัดสภาพการเรียนรู้ทั้งในและ นอกหลักสูตร เน้นการเรียนการสอน วิชาการตามหลักสูตรเป็นงานหลัก และมีการอบรมเป็นงานรอง ภายใต้หลักการศึกษาศาสตร์ 3 ประการ 1) สีล เรียนเรื่องศีล คือ ระเบียบวินัย เพื่อใช้เป็นเครื่องในการพัฒนาพฤติกรรมให้สะอาด 2) สมาธิ เรียนเรื่องสมาธิ คือวิธีทำจิตใจให้สงบ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาสภาพจิตใจ 3) ปัญญา เรียนเรื่องปัญญาคือความรู้ทั่วไป เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทัศนคติให้ถูกต้อง โดยเฉพาะ การเจาะลึกสู่การทำสมาธิเข้าใจพระไตรปิฎก”⁷²

พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพศุสุธรรมโม)ได้เป็นแบบอย่างที่ดีของพระสงฆ์ในการแสดง บทบาทของการศาสนศึกษาทั้งคณฤชระวิปัสสนาธุระทางพระพุทธศาสนาและได้ดำเนินการศึกษา ตามหลักไตรสิกขา คือ สีล สมาธิ ปัญญา สอดคล้องกับนายแพทย์ประเวศ วะสี ได้กล่าวว่า ถ้าคนมีการศึกษาตามหลักไตรสิกขา ก็จะทำให้คนทันสมัย การณ์ คนจะเข้าใจอะไร ๆ ได้ดีขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างกันก็จะดีขึ้น⁷³

แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับ พระเทพมหาเจติยาจารย์ เจ้าคณะจังหวัดนครปฐม ที่ กล่าวไว้

“พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุธรรมโม) ได้รับการธุดะพระพุทธศาสนา เป็นครูสอน พระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรมและแผนกบาลี เป็นนักปราชญ์แห่งวงวิชาการ ดำรงตำแหน่งเจ้า สำนักเรียนวัดพระปฐมเจดีย์ จัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมและแผนกบาลี โดยกำหนดให้วัด พระปฐมเจดีย์ เป็นศูนย์กลางการศึกษา จำนวนนักเรียนที่สอบบาลีสนามหลวงได้มีสถิติมากทุกปี ท่านเป็นพระเถระกอปรด้วยศิลาจารวัตรดีงามและมีปฏิปทาน่าเลื่อมใส สงเคราะห์อนุเคราะห์

⁷¹ สัมภาษณ์ พระเทพมหาเจติยาจารย์, เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร, 15 เมษายน 2557.

⁷² สัมภาษณ์ พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุธรรมโม), เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารและเจ้าคณะภาค 15, 1 เมษายน 2557.

⁷³ ประเวศ วะสี, แนวคิดปฏิรูปการศึกษา, 28.

พุทธบริษัท ทั้งทางด้านจิตใจและร่างกาย กล่าวคือ ปฏิบัติหน้าที่อบรมศีลธรรมจริยธรรมแก่พ่อค้า ประชาชน นักเรียน นิสิต นักศึกษาเป็นประจำมิได้ขาด ได้จัดหาทุนทรัพย์เพื่อบูรณปฏิสังขรณ์ เสนาสนะ ปุชณียวัตถุภายในวัดพระปฐมเจดีย์ และบริจาคทรัพย์เป็นสาธารณสงเคราะห์ ทั้งในเขต จังหวัดนครปฐมและจังหวัดใกล้เคียง ตลอดจนจังหวัดในเขตปกครองของคณะสงฆ์ ภาค 15 เช่น ได้บริจาคทรัพย์เพื่อสนับสนุนกิจกรรมสำคัญ เพื่อซื้ออุปกรณ์การศึกษา รวมทั้งให้ทุนการศึกษาแก่นิสิต นักศึกษา นักเรียน เป็นประจำ นับได้ว่าท่าน เป็นพระเถระ ที่ได้บำเพ็ญหิตนุประโยชน์แก่สถานศึกษาต่าง ๆ มากมาย เป็นอเนกอนันต์ ควรแก่การยกย่องเชิดชูเกียรติคุณนับว่าท่านเป็นนักบริหารสถานศึกษามืออาชีพอย่างแท้จริง”⁷⁴

สอดคล้องกับพระมหาฉัตรชัย ที่กล่าวว่า

“พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุธรรมโม) ท่านเป็นผู้บริหารที่กล้าตัดสินใจโดยการใช้ข้อมูลที่ท่านมีอยู่ นอกจากนี้ท่านยังเป็นนักศึกษาค้นคว้าความรู้อย่างแท้จริงท่านจะติดตามข่าวด้านการจัดการศึกษาทั้งทางหนังสือ หรือสื่อมวลชนต่าง ๆ แล้วนำมาประยุกต์สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในการจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ฯ อยู่เสมอ นอกจากนี้ท่านยังสามารถจูงใจผู้ร่วมงานกับท่านได้ดี จึงทำให้ทุกรูป ทุกคนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่อการทำงานมากขึ้น”⁷⁵

พระมหาวิระที่กล่าวสนับสนุนและเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า

“พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุธรรมโม) ท่านมีความอดทน ต่อปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ท่านสามารถแก้ไขปัญหา ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย อย่างสันติสุข ไม่หนีปัญหา และไม่หมกหมมปัญหาไว้ ท่านจะยึดหยุ่นตามเหตุการณ์ ท่านยึดหลักดำเนินกิจการในสายกลาง สิ่งที่สำคัญอีกประการก็คือท่านจะบริหารงานแบบมีส่วนร่วม โดยให้ทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ และร่วมรับผิดชอบร่วมกัน”⁷⁶

พระเทพมหาเจติยาจารย์ ที่กล่าวว่า

“ท่านเป็นนักบริหารยุคใหม่จริง ๆ ผู้ได้บังคับบัญชาของท่านจะกระตือรือร้นในการทำงาน ท่านเป็นนักบริหารแบบประชาธิปไตยจึงได้รับการยอมรับของผู้ร่วมงาน เพราะท่านจะรู้จักครูผู้สอนในโรงเรียนทุกท่าน และท่านจะให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานทุกเรื่อง เป็นห่วงเป็นใยตลอดเวลา จะประสานงานกับหน่วยงานอื่น เพื่อขอความช่วยเหลือผู้ร่วมงาน การพัฒนานุเคราะห์ จะพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ให้ทุกคน ทุกรูปมีความรู้ในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นอยู่เสมอ เมื่อผู้ได้บังคับบัญชา

⁷⁴ สัมภาษณ์ พระเทพมหาเจติยาจารย์, เจ้าคณะจังหวัดนครปฐม, 1 เมษายน 2557

⁷⁵ สัมภาษณ์พระมหาฉัตรชัย, ครูผู้สอน โรงเรียนสหบาลีวัดพระปฐมเจดีย์ฯ, 5 เมษายน 2557

⁷⁶ สัมภาษณ์พระมหาวิระ, ครูผู้สอน โรงเรียนสหบาลีวัดพระปฐมเจดีย์ฯ, 5 เมษายน 2557.

ของท่านกระทำผิด ท่านจะไม่มีการตักเตือนอย่างรุนแรง ผู้ร่วมงานจะมีความสุขมากในการทำงาน ท่านจะเป็นกัลยาณมิตรกับทุกคน”⁷⁷

พระเทพมหาเจติยาจารย์ กล่าวเพิ่มเติมว่า

“ท่านเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ท่านจะมุ่งมั่นเพื่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ฯ อย่างแท้จริง ท่านมี คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ คุณลักษณะด้านความรู้ทางวิชาการ และ คุณลักษณะด้านความสามารถในการบริหาร”⁷⁸

จากที่กล่าวมาเบื้องต้นนั้น สอดคล้องกับ พระครูสังฆรักษ์พศวีร์ ธีรปญฺโญ ที่พบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดย ได้แก่ ด้านการควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษา สงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์⁷⁹ และ พระครูไพโรจน์สารคุณ (สุเทพ งามละมัย) ที่พบว่า แนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในด้านเทคนิค ด้านมนุษย์สัมพันธ์ ด้านความคิดรวบยอด ด้านความคิดและด้านการสอน พบว่า การพัฒนาทักษะด้านต่างๆของเจ้าอาวาสจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการส่งเสริมหรือจัดให้มีการสัมมนาทางวิชาการการแลกเปลี่ยนทางความคิด ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนในด้านงบประมาณบุคลากร เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเปิดโอกาสให้เจ้าอาวาสสามารถเข้าถึงวิทยาการสมัยใหม่ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ง่ายขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาวัดมีความเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น⁸⁰

จากที่ได้นำเสนอข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าผู้บริหารเปรียบได้ว่าเป็นจอมทัพสำคัญที่จะนำพองค์กร ให้ก้าวไปได้อย่างมีเกียรติ และศักดิ์ศรี พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ผุสุธรรมโม) น่าจะเปรียบได้กับ“ ผู้บริหารมืออาชีพ ” จึงจะเหมาะสมกับท่าน ที่ท่านสามารถทำหน้าที่สำคัญ

⁷⁷ สัมภาษณ์พระเทพมหาเจติยาจารย์, เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร, 15 เมษายน 2557.

⁷⁸ เรื่องเดียวกัน, 15 เมษายน 2557.

⁷⁹ พระครูสังฆรักษ์พศวีร์ ธีรปญฺโญ, “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษากรณีพระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี ” (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551), 1.

⁸⁰ พระครูไพโรจน์สารคุณ (สุเทพ งามละมัย), “ทักษะการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดปทุมธานี” (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2553), 11.

ในด้านการบริหารจัดการศึกษา ให้ไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ โดยการปฏิบัติที่แสดงให้เห็น ศักยภาพ คุณภาพ เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารจัดการศึกษา ภายในวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร สามารถสรุปได้ว่ารูปแบบ/แนวทางการบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารในสมัยที่พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุสธมฺโม) เป็นเจ้าอาวาส มีรูปแบบประกอบด้วย ความเป็นผู้นำในด้านต่าง ๆ เช่น มีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน มีมีความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ มีเอกภาพของทีม และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปฏิบัติงาน มีความสามารถในการชิงพัฒนานวัตกรรม และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง มีผลงานเชิงคุณภาพ มีการสื่อสารที่ดี และมีส่วนร่วมในการทำงานสูง คำนึงถึงการมีส่วนร่วม และกระจายอำนาจ ใช้ความไว้วางใจในการสร้างเสริมบรรยากาศเป็นมิตร เน้นการพัฒนาครูผู้สอน เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และการจัดสภาพการเรียนรู้โดยมีการปรับปรุงยุทธศาสตร์การจัดการเรียนการสอน และการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นำมาบูรณาการในการบริหารจัดการตลอดเวลา มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม นอกจากนี้พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุสธมฺโม) ยังนำรูปแบบ/แนวทางในการครองตน ครองคน และครองงาน พัฒนาดน พัฒนาคณะ และ พัฒนางาน ที่ทันเหตุการณ์และทันสมัย และที่สำคัญคือการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ